

THE LITHUANIAN WEEKLY "KOVA"

Published every Friday by the LITHUANIAN SOCIALIST FEDERATION OF AMERICA [Incorporated April 28, 1908.] "KOVA" 1815 E. Moyamensing Avenue PHILADELPHIA, PA.

KOVA

32 Glenwood ave

LIETUVIŠKAS SAVAITRAŠTIS "KOVA"

Išleista kas Pėntynia Laidžia LIETUVIŲ SOCIALISTŲ SĄJUNGA AMERIKOJE Inkorporuota Balandžio 28 d. 1908. "KOVA" 1815 E. Moyamensing Avenue PHILADELPHIA, PA.

Nr. 9.

Philadelphia, Pa., 3 d. Kovos (March), 1911 m.

Metas VII.

ENTERED AS SECOND CLASS MATTER MAY 17, 1905, AT THE POST OFFICE AT PHILADELPHIA, PA

TURINYS. PROPAGANDA

J.B.S.	Kas pirmiausiai reikalinga.....	97
Karalius	Nuo ko priklauso žmonijos nuotikiai.....	98
L.F. d' M.R.	Nepamirškim beteisių moterų stovį.....	99
	Tarptautinis Soc. Kongresas.....	99

ŠIS BEI TAS IŠ AGITACIJOS

Mainomųjų tavorų apiprekiavimas.....	100
Dešimts socializmo prisakymų.....	101
Pasekmės celibato.....	102

SVARBIAUSIOS ŽINIOS.....	103
--------------------------	-----

BELETRISTIKA ir POEZIJA.

Šidiškis	Našlaitė.....	104
J.B.S.	Naujų Metų Dovana.....	104

LAIŠKAI Į REDAKCIJĄ.....	105
KORESPONDENCIJOS.....	107
SĄJUNGOS REIKALAI.....	108

VIENAS DOLERIS DOVANŲ.

Kiekvienas, kuris tik per mane užsirašys sau, arba kitą naują skaitytoją laikraščiu prikabinus, prisidūnant \$2.00 ant mano vardo, apturės vieną iš čion paminėtų laikraščių: t.y. "KOVA", "LIETUVA", "VIENYBĖ LIET." ar "LAISVAJĄ MINTĮ" per istiaus metus; taip pat gaus dovanai garsiąją knygą "BALTRAMIEJAUS NAKTĮ", verstą iš prancūzų kalbos, kurios kaina 75c. Ir dar "GRAMATIKA" (MOKYTOJĄ) iš kurios išmoksi angliską KALBĄ taip labai reikalingą Amerikoje. Laikraščių prenumerata metams vistiek 2 dol. kaštuoja, jei užsirašyt iš rėdytės, bet kuris per mane užsirašys, tai gaus ir laikraštį ir labai naudingas knygas. Kaip tik prisitęs 2 dol. už naują skaitytoją, tuojaus vieką apturės. Metas skaitosi nuo dienos užsirašymo. Duodu dovanas, kad laikraščių skaitytojai daugintūsi ir lietuviai, kaip ir svetimaučiai turėtų gramatiką, išmokyti angliską kalbą.

JOHN NAUJOKAS, 120 Grand St., Brooklyn, N. Y.
THE JUNGLE „Raista“ dar galima gauti, prisidūnant VIENĄ DOLERI.

„KOVOS“ SPAUSTUVE

SPAUDINAME VISOKIUS SPAUDOS DARBUS: plakatus, tikietus, programus, vizitines kortelės, konstitucijas, knygas, paveikslus, atvirutes, laiškamis popieras, čarterius ir t. t. įvairiose kalbose.

„KOVOS“ spaustuvė nuo Naujų Metų žymiai pagerinta, spalvuotas darbas tik ką neseniai investas. Visos mašinos varomos elektriška pajiega, todėl, darbus visuomet atliekame GREITAI, GRAŽIAI ir ATSAKANČIAI, UŽ LABAI PRIEINAMĄ PREKĘ ir visuomet į UŽSAKYTĄ LAIKĄ!!

„Kovos“ Spaustuvė priima darbus ne tik nuo vietinių gyventojų, bet ir iš kitu miestu pačta ar expresu. Turintieji kokius spaudos darbus, ar šiaip kokius reikalus kreipkitės ypatingai ar laišku sekančiu adresu:

KOVA 1815 East Moyamensing avenue, PHILADELPHIA, PA. TELEPHONE KEYSTONE MAIN, 2958.

THE LITHUANIAN WEEKLY „KOVA“ PUBLISHED EVERY FRIDAY BY THE

Lithuanian Socialist Federation of America

J. B. SMELSTORIUS, Editor —:— A. ŽYMONTAS, Business Manager

SUBSCRIPTION RATES in all parts of the World

One year	\$2.00
Six months	1.00
Three months	.50

PRENUMERATA visose dalyse sviet

Vieniems metams	\$2.00
Šešioms mėnesiams	1.00
Trims mėnesiams	.50

ADVERTISEMENT RATES ON APPLICATION.

APGARSINIMU KAINOS ANT UŽKLAUSIMO.

„KOVA“

1815 E. Moyamensing Ave. Philadelphia, Pa.
Telefonas, Keystone, Main 2958.

„debes... Nėra tai senovės vėpuoti tyru laukų... Matomai oru, o labiausiai... atatos dešimtų ilsi suvargintiems... buvo jas iš... dirva ant (iek... trasi, tuja medžių pa- Bostono, la... neprastesnė nus į Po... stė žymiau... ste su... rrudę igybe... okos gyventojų... s ne- miestą ir pa... neuž- apielinke... ketvir- geležinke... 0,000 gy- om toliau... mažis. u. Aps... stone. Mieste... farmeriai a mažesnis... apie juos kalbama e. Visu ir lietuvių p... linksmas, —turbūt į 5... geresniais! lito kuone t susirinkime... tai mišinys - laikraščius nčijos mūsų... su lietu- o parengtas, ... lažiaus 300. ... laikraštį enimo vietini... entui no- ta, kad čion... spadinė už- nē arių. Išsi... tū... tos. Ir drau- gauti tiktai sla... g... pas juos ne- ese, kurios vad... kas vakaras s. Apart... pas vieną iš s... nk... de... i parduoda alu...

KNYGOS.

«Knygos» — trumpas žodis, bet labai daug reiškiantis. Tik žinomas dalykas, nevisos knygos yra geros, kaip nekurie žmonės pratę yra reklamuoti. Tos tik knygos yra geros ir naudingos, ypač darbininkams, kurios yra parašytos socialistiškaj pakraipoj; kuriose atvirai ir aiškiai parodoma visos daromos nuoskriaudos bėdiniams darbininkams. Kas tokias knygas išleidžia? Paklauste. Aišku, kad Liet. Soc. Sąjunga rupinasi ir išleidžia tokias naudingas kiekvienam galvojančiam žmogui knygas. Jau daug jų yra išleista ir toliau leidžiama. Tad, dabar, ilgas žiemos vakarais galima paskaityti — pasimokyti. Todėl reikalaukite iš «Kovos» administracijos knygų, o mės tuojaus prisiūsime. Ypač rekomenduojame tuojaus užrašyti labai gerai parašytą ir papuliariška-moksliskai išaiškinanti knygelę — Socijaldemokratų Mokslo Pamatai.

Visuomet adresuokite:

«Kovos» Administracija,
1815 E. Moyamensing ave., Philadelphia, Pa.

KOVOS Agentai.

J. BUKANTIS, 28 W Broadway, So. Boston, Mass.
K. DEMIKIS, 134 Prospect st., Wilkes Barre, Pa.

«KOVOS» Agentai.

- J. VISOCKIS
8139 Vincunas Road, Chicago, Ill
- FR. GOLUBICKI
Box 172, Melrose Park, Ill
- J. MATJOŠAITIS
120-124 Grand St., Brooklyn, N. Y.
- G. A. PUPAUSKY & CO.
2342 S. Leavitt St., Chicago, Ill.
- MATT SENKUS
46 Knox St., Lewiston, Me.
- A. M. RUKAS
72 Hudson ave., Brooklyn, N. Y.
- J. PETRIKIS
1514 Ross Ave., Scranton, Pa
- J. M. ŠIMKUS
4619 S. Ashland ave., Chicago, Ill.
- A. A. REKLAITIS
234 Wayne St., Jersey City, N. J.
- SIMON KARALIUS
842 Lenox St., Norwood, Mass.
- P. A. JETULEVIČIUS.
474 Merrimac st., Lowell, Mass.
- V. STRIGAS.
3207 Salmon St., Philada, Pa.
- F. STASIUKELIS.
Box 1588, Fitchburg, Mass.
- J. A. TILINDIS.
1115 Exchange av. E. St. Louis, Ill.
- K. ARMINAS.
204 E. Main st. Plymouth, Pa.
- J. ZALANSKAS.
11 Charter, St E. Xeter, N. H
- A. KALASKY
Box 1306, Renton, Wash.
- A. KAZEKEVIČIUS.
PO. BOX 60, Edwards Ind.
- M. K. ŽVINGILAS.
keliaujantis agentas
R. F. D. Simsbur Conn
- V. K. RAČKAUSKAS
1401 N. Main Ave. Scranton, Pa.
- P. GLAVECKAS
635 W. Lombard St., Baltimore,
- J. KALAKAUSKAS
55½ Green St., Worcester, Mass.
- J. J. VAITKEVIČIUS
227 Chapel. St, New Haven, Conn
- J. BINDOKAITIS.
71 Henry St. Rochester, N. Y.

A. J. NERIS Box 195
Easton, Pa

Lietuviškas specialistas gydyme moteriškų, vyriškų ir vaikų ligų, kurios, nors būtų ir užsenėjusios, vienok Mt. Sinai ligonbutis pasiūlo visiem Lietuviam veltus patarimus ir teisingą ir pigų gydymą, atsilankantiems nuo 2-os iki 3-os v. p. p.

:: Dr. Bernard L. Kahn ::
1433 So. 4-th st. Philadep

Rusiškai-Amerikoniška LINIJA

Vienatine be persedimo tarp Amerikos ir Liepojaus (Rusija). [Russian American Mail Steamers] Nauji dvilypiniai šriubiniai laivai: „Kursk“, „Russia“, „Birma“ ir „Lituania“ plaukioja reguliariškai tarpe Rusijos ir Amerikos. Tai yra vienatinė linija, kuri plaukia tiesiai į Rusiją be persedimo. Pasaziieriai gali susikalbėti tarp savęs ir gauna valgi tokį kaip Rusija. Parankumą kelloinės gali paliūdyti tūkstančiai vaziavusiu laivais šios linijos.

Ruski pačtavi laivai išeina:

Vardas	Iš Liepojaus	Iš New Yorko
BIRMA	"	Kovo 11, 1911
LITUANIA	"	" 25, "
RUSIA	"	Baland. 8, "
KURSK	"	" 22, "

Reikalaujant smulkesnių informacijų, kreipkitės prie vyriausio perdėtinio laivų Linijos:

A. E. Johnson & Co.
Gen. Pass. Agenti
27 Broadway New York.

Dr. Eva Katzman ::
Dr. James M. James
Dentistai (kalba rusiškai)
203 East Broadway
New York, N. Y. Tel. 3123 Orchard

Naujas sceniškas veikalas
NETIKETAI

Komedija trijuose aktuose. Parašė A glė.
Išleido Scenos Mylėtojai. Spauda «Kovos».

Labai lengvas perstatymui originališkas vaizdelis iš kaimiečių gyvenimo. Prekė 10c. Norintieji minėtą komediją perskaityt bei sulošt, kreipkitės į «Kovos» administraciją, o tuoj bus prisiūsta

Jei kenti nuo persišaldymo, skaudėjimą sąnariuose, galvos skaudėjimą, vidurių užkietėjimą, vartok:
GILES pallosavimo plotkeles, tik 25c už pakelį. Slunčiamas į visas vietas valstybės už 27c.
E. W. GILES, Aptiekorius
2nd & Federal sta., Philadelphia, Pa.

Kelstone Phone Main 14-28.
Bell Phone Lombard 2506 A.

Dr. Philip ROVNO
423 Pine st. PHILAD., PA.

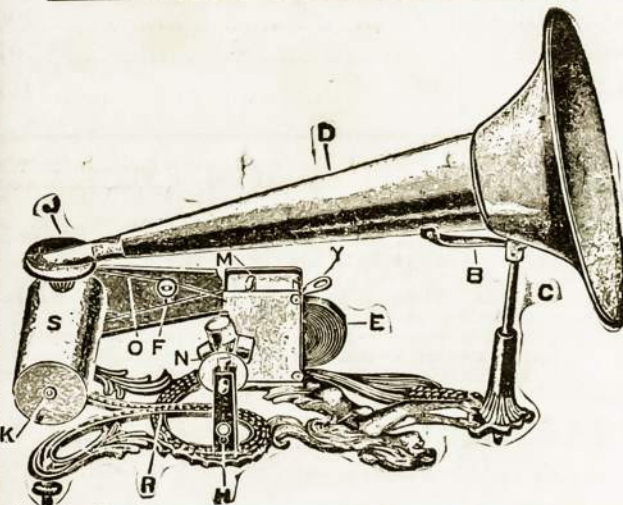
Priėmimo valandos:
Nuo 10 ryto iki 3 P.M. Nuo 6 iki 8 vak.
Galima susikalbėt rusiškai ir lenkiškai.

NAMINE MOKYKLA

Gramatika angliškos kalbos mokintis be mokinio (apdaryta)..... \$1.00
Vaikų Draugas arba kaip mokintis skaityti ir rašyti be mokinio 15c.
Naujas Būdas mokintis rašyti be mokinio 10c.
Aritmetika mokinimuisi rokundų su pav. (apdaryta)....35c.
Pinigus siūskit per Money Order šiuo adresu:

P. Mikolainis
Box 62 New York City

NAUJAUSIAS INPORTUOTAS FONOGRAFAS DYKAI.

Bus duotas kiekvienam, kas nupirks pas mus Rusiško tabako už \$6 Niekas nuo jūsų daugiau nereikia laujame, tik kad patartumėte savo draugams pirkti iš mūsų firmos tabaką. Fonografas yra padarytas iš gausio metalo, turi didelę nikelinę truoq ir labai geras skamba. Turėdami mūsų Fonografą galite surengti namie pulkų muzikos koncertą. Užsukite tik mašinėle, uždėsite voliuoką ir galėsite iš

girsti visokias dainas, marsus ir kitokius. Klausant tą vieką bus malonu ne tik jums ir jūsų šeimynai, bet ir jūsų pažystamiems ir kaimynams. Mūsų Fonografas yra geriausias, koks tik dabar gali būti. Mės duodame jums tą fonografą suvis dykai. Priešūskite tik 50c markėm ir mės atsiūsim jums geriausio Rusiško Tabako už \$6 ir tą Fonografą drauge su voleleis ir nurodymais kaip reikia apsieiti. Apturėję tai per Expressą, užmokėsite likusius 5.50. Ši dovana yra suprantama ir pulki, nėra čia jokios rizikos, taigi naudokitės, pamatysite kad būsite užganėdinti. Pasarga: prašome nesulyginti mūsų firmą su kitom.

ENGLISH ASIATIC TOBACCO CO.

111-115 E. 7th st. New York, N. Y. Dept. P.

Šiuomi pranešame, jog jau išėjo iš spaudos LSS. išleidimas No. 12-as

SOCIJALDEMOKRATŲ MOKSLO PAMATAI

Parašė K. Kautsky. Iš vokiečių kalbos vertė P. Kovas. Pusl. 55, prekė 20c

Si knygelė turėtų rasti kiekvienoj darbininko žmogaus grtelėj, ir kiekvienas interesojuantis socializmo klausimu, privalo būtinai minėtą knygelę nusipirkt ir perskaityt, nes tik tokius raštus skaitydamas darbininkas žmogus, gali gaut supratimą apie socializmo mokslą ir pažinti dabartinę netikusią išnaudojimo tvarką.

Reikalaujanti minėtos knygelės prisiūskit «Kovos» Adm. 20c, o tuoj apturėsite. Agentam nuleidžiama nuošimčiai.

KAS PIRMIAUSIAI REIKALINGA.

USIŠKIEMS «dešiniems» rodosi, kad esame malkotentais, kiti gi vadina pesimistais, kad nuolat aimanuojame, šaukiame, smerkiame ir nurodome blogą, vietoje, kad ramiai sau tunoti ir valgyti duonelę, kurią «kas-nors» pagamina. Tečiau kas turi akis, tur joms matyti, o ne vien žiūrėti, kas tur ausis tur girdėti, o ne vien klausyti ir idant nebūti veidmainiu, parodyti, ką mato, pasakyti, ką jaučia ir ką girdi.

Neužginčijamu yra faktas, kad skirtumas žmonių protiškame išsivystyme buvo priežasčia žmonių draugijų pasidalijimo į klesas, o sykiu tas protiško išsivystymo skirtumas yra priežasčia begalinių nereikalingų kančių ir nesutikimo.

Iš tos tai priežasties taipgi nuolat girdime aimanavimus ir matome kančias liaudies Jungtinėse Valstijose Amerikos, kur, nežiūrint neišsemiamų turtų šaltinių milijonai žmonių formaliskai ba dauja dėlto, kad labiau protiškai išsivystę žmonės tuos menkiau išsivysčiusius prigauna; užgriebė viską į savo rankas ir sako, kad viskas yra jų ir jiems negalvo, kad pagamintojai badu dvėsta. O kad prašalinti tą išdėvėsimą, trustų savininkai, išskyrus arielkinį ir alinį trustą, sako: tegul tos bandos neprageria savo uždario, o turės už ką nusipirkti duonos ir nereikės aimanuoti. Tokius pat patarimus liaudis gauna ir nuo savo dvasiškų tėvelių bažnyčiose, nežiūrint, kad tie patys tėveliai yra pirmutiniais alkoholiaus mylėtojai; taip pat sako ir viešpataujantiems tarnaujanti laikraštija, o tos laikraštijos nuomone užsikrėtę ir musiškiai pirmieviai «dešinieji» pasakoja, kad nėra ko aimanuoti, nė pasipiktinti, nes viskas *all right*, tik reikia dirbti — dirbti ir atiduoti, o patiems tylėti, nors ir badu dvest prisieina.

Kada Paryžiuje ištiko badas ir žmonės sujudo, reikalaujami duonos, karaliaus Liudviko XVI žmona su visu savo nayviškumu, stebėdamasi žmonių reikalavimu, pasakė: «Dėlko gi nevalgo pira gaičius, kad duonos neturi?...» Tiek mat ta ponija, kuri sykiu su savo vyru ant minių viešpatavo, turėjo supratimo apie reikalus tu minių gyvenimo. Taip lygiai, girdint viršminėtus musiškių gerųjų patarimus, reikia manyti apie juos, kaip manome apie tą poniją, kurią išalkusioji liaudis sykiu su jos vyru, karalium Liudviku ir tūkstančiais kitų svetimo triūso vaisių sunaudotojų nuvedė po giliotina ir ten davė suprasti jiems baisenybes alkio pasekmių. Beabejonės visi tie nuvestieji manė, kad jų mirties priežasčia yra minios kraugerystė ir nedėkingumas. Taip lygiai ir šandien viešpataujančios klesos mano, kad pavergtųjų keiksmas yra nedėkingystė už tat, kad jiems gyventi daleidžiam. Toks manymas apsireiškia net ir tarpe pavergtosios klesos, ačiū tos baisios esančios teisybės nematančiųjų ar slepiančiųjų pasakai, kad nėra reikalo pikinties ir keikti draugijos surėdymą, nes jis esa «geras». Ir toks manymas pasiliks taip ilgai, kaip ilgai bus drauginės klesos.

Čia Jungtinėse Valstijose, tiesą sakant, neturime karališkos giminės, neturime aristokratijos, kuri savo viešpatavimo privilegijas paveldėjo, bet neušipelnė, tečiau ir čia labai vatdžiai matomas skirtumas tarpe į piramydą susiformavusios klesos ir tu minių, kurios tai piramydai sukloja pagrindas. Labiau protiškai išsivystę sferos pavėgė mažiau išsivysčiusius, su pagelba kapitalizmo sistemos — trustų, prispaudė proletarijatą taip, kad trustų galybė nieku nemenkesnė už žiauriausį absoliutizmą ar despotizmą. Trustų magnatai visai nežino, kad jie yra žudintojais išvėdėtųjų žmonių ir naikintojais draugijos gerbuolio. Jeigu jie susistiprinę trus taisy, prašalindami konkurenciją iš pramonijos, pakelia kainas suvartojamų produktų, o iš kitos pusės dar apkapoja darbininkų algas, tai tas visai yra naturališku ir pilnai sutinka su kiekvieno žmogaus egoizmu. Jie daro tatau, ką darytų ir tie patys šandien

spaudžiami ir apiplėšiami darbininkai, jeigu būtų anų vietoj ir turėtų galę tą daryti.

Ta tai gamtiška tiesa remdamiesi, daugelis mums ir pasakoja, kad surėdymas, kokį turime negal būt geresniu, nors vieną viešpataujančią klesą pakeistume kita, būtent darbininkų klesai atiduodami valdžią ir galę viešpataut, o tas jos viešpatavimas pavergtų kitus ir vergija vienų kitiems yra neišvengtina, o todėl socialistų šauksmas, kad darbininkai išplėstų iš kapitalistų valdžią, nieko gero nedaro, nes vien tik pakeičia viešpataujančias klesas.

Ir socializmo nežinantieji tokį aiškinimą laiko labai teisingu ir ant tokio aiškinimo užsipuolančius socialistus laiko labai nenuoramomis ir ardytojais, o kiti net, kaip viršminėti francūzų aristokratai, nedėkingais kraugeriais, trokštančiais pragaišties tų, kurie «dasidirbę» pasiliko turtingais.

Nedaugeliui net ir iš socialistų, yra suprantama, kaip sunku yra tokiose apytovose ginti teisybę, kurią stato socializmas, jeigu į tą teisybę iš visų pusių pučiami nuodingi kvapai ir nematantiems ir nesuprantantiems ją tikrai visai kitaip atvaizdina negu ji yra. Tečiau tik socialistų nepergalimas atsidavimas idėjai ir ištvėrmė pataiko apginti teisybę ir daro jai kelią priekyn, revoliucijonizuojant pavergtųjų minių dvasią, kas anoms tik ir daleidžia pastebėti teisybę, kad mėš, socialistai, reikalaujame ne pakeitimo klesų viešpatavimo, bet visiško klesų panaikinimo, pirma negu nurodytojai mums pasakė žinodami, jog iš kokių nebūk žmonių susidės viešpataujanti klesa, vis bus vergėja kitų klesų.

Kasgi tad reikalinga?

Idant neatsirastų drauginės klesos, tur būt panaikinta privatiškoji darbo įrankių nuosavybė, kuri pasidėkavojant kapitalizmo sistemai vis į mažesnę ir mažesnę rankų skaičių pereina, kaskart didesnę ir didesnę skaičių rankpelių — proletarų darant.

Reikalinga, idant kasyklos, geležkeliai, fabrikos ir visa pramonija paliktų visuomenės nuosavybe. Ir tas tur atsitikti, nes tą kaip neišvengtina būtinumą neša ekonomiais išsivystymas. Kaip iš razbaŋninkiškų bandų susitvėrė valstybės, kaip iš valstybių — monarchijų atsirado republikos, kaip tų republikų visuomenės rengiasi visą valdymo mašiną padaryti visuomeniška, taip privatiškoji kapitalistų nuosavybė tur pereiti į visuomeniškas rankas.

Nors reakcija to istoriško būtinumo eiseną ir iškraipo, bet negal nustumti nuo kelio, kuriuomi jis (tas būtinumas) eina. Tas matoma ir neabejotina, tad kam nuolat šaukti ir aimanuoti, jeigu tur atelti, kas eina? Taip, bet kad eitu, reik stumti, o darbas nelengvas. Idant kuoveikiausiai sutvėrti atsakančias nuosavybės socializacijai sąlygas, reikia pertikrinti minias, idant nesiduotų už nosies vadžioties tiems, kurie, budami sočiais, nesupranta alkio ir nemato ar nenor matyti baisenybių jo pasekmių; reikia valdomiems duoti suprasti reikšmę pasakojimų, jog nėra reikalo buntavoties, vien ramiai laukti, kol dalykai susidės taip, kad visos netikybės pačios išnyks.

Panašiai gal aiškinti tik klesų viešpatavimą palaikantieji, kurie reikalauja apšvietos ne visiems draugijos klotams, vien angštesniems, kad labiau išsivystę protiškai galėtų laikyti savo pavergime menkiau išsivysčiusius, reiškia kad palaikyti draugijos klesas. Socialistai gi, kad prašalinti visas esančias netikybės, reikalauja apšvietos plačioms minioms ir netik techniškoms apšvietos, ne tos, kuri leidžia vieniems, vergti kitus, bet tos apšvietos, kuri sukelia minias iš miego, kad galima būtų po to duoti joms suprasti gyvenimą žmogaus ir draugijos, kad panaikinti privatišką įrankių nuosavybę, o sykiu su ja ir visokias klesas, o per tai paleisti draugijos didžiumą iš ekonominių pančių ir duoti kiekvienam progą iš darbinio gyvuolio pasilikti pilnu žmogumi; o žmogus būdamas žmogum, žinos kas tolesniai jam yra reikalinga. Štai kas pirmiausiai reikalinga.

J. B. S.

Jan Koohanowicz.

NUO KO PRIKLAUSO ŽMONIJOS NUOTIKIAL

Vertė A.J. Karalius.

(Tąsa)

Bet bėgyje to amžio prasideda nauji nuotikiai, sudėti iš tų pačių pereitųjų amžių, kadangi — kaip sprendžia Vico — draugija tur būtina sugrįšt prie barbariškumo per kovą visų su visais už turtus.

Kaip matom, teorijoj to nepaprasto galvocioaus išgrūdžia iš vienos pusės gilus noras pertikrinti «maištininkus» arba katalikų bažnyčios priešus, kad vienintele pasekme jų užpuolimų, gali būt sugrįžimas į žvėrišką padėimą, iš kitos pusės genijališkas pasergėjimas, kad «kova už turtus» tai vienintelis motoras žmonijos nuotikių. Tas pasergėjimas duoda Vico vietą eilėse galvočių, kurie galutinai nuėjo iki visiškai užganėdinančio mus atsakymo į tą didelį pamatinį klausimą: kas reguliuoja bėgį žmonijos nuotikių? Prieš Vico panašiai buvo skelbęs Boruch Spinoza, kuris apreiškė, kad «tvarka ir ryšis minties yra toks pat, kaip tvarka ir ryšis dalykų», bet tas nuomones reikia suprast, kaip užsakymą galutinai pamatuotų pažiūrų, kurioms mus apdovanojo du dideli proletarijato vadai: Karolius Marksas (1818—1883) ir Fridrikas Engels.

Dėl patobulinimo materijališko nuotikių supratimo — taip vadinasi pažiūros Markso ir Engelse — daug prisidėjo vokiečių galvočius Vilius Hegel (1770—1831). Jis tvėrėjas ideališko ir dialektiško istorijos supratimo. Protavo jisai sekančiu būdu: Tirinėjimas žmonijos nuotikių pertikrina mus, kad neįvyksta jie taip, kaip norėtų patį žmonės. Mūsų pasistengimuose visados pasirodo kokia tai dalis nenumatoma. Pavyzdin anglų darbininkas Watt, kuris išrado garu varomą mašiną, nepermatė apverktinų pasekmių, kokias su laiku atneš įvedimas mašininės produkcijos jo sanbroliams. Panašių atsitikimų, kaip gyvenime pavienių ypatų, taip eilė žmonių kuopų, pasitaiko labai daug. Taigi toji nepermatoma ir neaprokuojama dalis apima tankiai, jeigu nevisada, radikališkiausį nuotikių priedą, kuris veda, sulyg Hegel'io nuomonės, prie įsikūnijimo «absolutiškosios dvasios» į tulas formas žmonijos nuotikių. «Valstijos, tautos ir pavienės ypatos, siekiant žymiai prie savo privatiškų siekių, nematomai įkūnija — anot Hegel'io — siekius absolutiškosios idėjos». Toji paskutinė gyvuoja ir vystosi nepriklausmingai nuo materijališko pasaulio, pereinant įvairius laipsnius. Nuo jos taipgi viskas priguli, kaip žmogaus esybė, taip ir esybė drauginių santikių. Kožnam jos išsivystymo laipsniui atsako žmonijos istorijoj gadynės.

Kiekvienas iš nuotikių apsireiškimų neįvyksta pats per save: iššaukiančia priežastia yra «dvasia» — idėja.

Toji «dvasia» nuolatos keičiasi pagal tūlą tiesą, vadinamą per Hegelį dialektiškąja, t. y. aiškinančia visus atsitikimus, kaip rezultatą kovos drauginių elementų. Turinį tos tiesos pažįsim iš sekančio paveikslu. Laikė didesės Francūzų revoliucijos «dvasia nuotikių» išgilio kovoje už laisvę ukės ir ypatos. Tos laisvės užsitikrino piliečiams kaip konstitucija iš revoliucijos gadynės. Teisdavėjams rodėsi, kad rezultatai tur būt visiems labai prakilnūs. Vienok pasirodė kitaip. Pasinaudojant visuomenė iš laisvės, gudriėjį pradėjo kast duobę mažiau susipratusiems, privedant daugelį prie bankrutijimo ir nustumiant į eiles prole-

tarifato. Taigi tas, kas turėjo būt laisve visiems, praktikoje tapo laisve tik mažai saujaiei, kiti gi nuslinko į eiles priklausmingųjų. Bet toj pat valandoje prasidėjo kova tų paskutiniųjų prieš buržuazišką konstitucijos laisvę, kaip priežastį jų nelaimės. Toji kova tęsis, pakol laikui bėgant neužgims kitokios rūšies laisvė, būtent laisvė visuomenės daugumos, arba darbo žmonių, dabar išnaudojamųjų.

Tokiu būdu, pagal Hegel'į, kožnas istorijos bruožas, būdamas įkūnijimu atsakančios idėjos, apima savyje jau nuo pat pradžios priešginybės, arba ką tai paveiksle užmazgos maišto ir revoliucijos.

Įsikūnijant tūlai «idėjai» priešginybės auga, net kol tūloj valandoj apskelbia kovą gyvuojančiam surėdymui ir griauja jį, pradedant įsikūnijimą naujos idėjos, esančios garsia žyme naujos nuotikių gadynės.

Taip išrodo ideališkai-dialektiškas istorijos supratimas, kurį Hegel stengėsi paremt daugeliu pavyzdžių. Vienok visa ta prakilni teorija neatsistojo ant stipriųjų pamatų. Turėjo savyje spragele, per kurią ir pamatyta blogą, o tai užduodant klausimą: kuom yra toji «absolutiškoji idėja» arba «visuotinoji dvasia», kuri per įtariamą įsikūnijimą valdo pasaulį, liekant panašia evangeliškąjai «dvasiai šventai», iš kurios prasidėjo «mesijas Jezus»? Kuom yra toji «nuotikių dvasia»? Koku būdu kiekvienas bruožas jos įsikūnijimo užturi savyj savo priešginybę, prieš kurią tur stot kovon, idant ant galo, susitaikius su ja, tapt įsikūnijimu naujos idėjos? Ir toliau: kodėl pv. tik tūlose šalise — kaip mokina Hegel — būtent tik tūlose geografiškose sąlygose «absolutiškoji dvasia» randa atsakančias sąlygas savo išsivystymui? Dėlto toji «dvasia» taip jaučia sąlygas turto ir ekonomijos duotos šalies ir gadynės? Galop «dvasia» ar «idėja» Hegel'io buvo galima iškraipyt įvairiuose atsitikimuose. Jautė tą matomai ir pats galvočius, nes nekuriuose atsitikimuose ėmė pagelbėt «dvasiai» nuotikių t. y. bandė giliau aiškint tosios paskutinės rolę ir sąlygas, kuriose ji («dvasia») veikia.

Taigi į klausimą pv. dėlko «puikioji idėja», kuri, anot Hegel'io, vedė gyvenimą senovės graikų, neprasitęsė toliaus ir nepalaikė tą valstiją šale naujai išgydančių — tasai galvočius atsako: «graikų valstija sugriuvo... svarbiaudėlei turtų nelygybės». Gelbsti taipgi Hegel'is savo «absolutiškąjai idėjai», kuomet stengiasi išaiškint išsivystymą miestų viduriniuose amžiuose. Visupirmu perkratinėja jisai įvairius perėjimus «idėjos» arba «visuotinosios dvasios», o toliaus nurodo kovą iš vienos pusės miestiečių su klerikais ir šlėkta, iš kitos gi — įvairių luomų miesto gyventojų tarp savęs — kovą «turtingųjų piliečių su liaudžia». Kitais žodžiais jisai nurodo klesų kovą, kaipo veikiančią išvien su «nuotikių dvasia» miestų išsivystyme arba nupuolime senovės Graikijos. Panašiu «pagelbėjimu» «absolutiškąjai idėjai» Hegel'is galutinai pakasė pačią raciją būvio tos nepaprastai fantastiškos ir originališkos esybės. Atsitiko tas taip, kad pačią klesų kovą buvo galima lengvai apgint ir pažint, o skrajojančioji ant jos «absolutiškoji dvasia» nesidavė pažint ir likosi tik išmislu; patį Hegelio mokiniai paleido jai sparnus ir išlakdino oran, o aiškinimui nuotikių užlaikė tik klesų kovą. Tą veikimą išliuosavimo naujos teorijos pradėjo Ludvikas Teūrbach, o užbaigė Marksas su Engelsu. Pagal jų pasauležvalgą jokia «dvasia» ar jokia «absolutiškoji idėja» neveda žmonijos nuotikius, bet draugijos klesų kova, užgimusi dėlei tos klesos ekonominių reikalų.

(T. B.)

Nepamirškime beteisiu moterų stovį!

«Lygių teisių moterims!» — tai sakiny, kurį girdžiame kaip iš konservatų taip iš liberalų lūpų. Klausimas: «ar moteris turi lygias teises turėti su vyrais» — yra šiandien gyvu klausimu. Tam klausimui prieštaraujantiesiems sako, kad moteris lygių teisių su vyrais netur turėti, nes tai ne moterų reikalas esąs kištis į viešus dalykus, bet tikra vieta moterims tai — namai. Nemažai prieš moterų dalyvavimą politikoje yra statoma «argumentų» iš fiziško ir fiziologiško atžvilgių. Būtent moteris turi «silpnesnes» smegenis, netinkantį kūno sudėjimą ir t.p. Moterų teisių šalininkai sako, kad moteris turi turėti lygias teises, todėl, kad neduoti joms lygių teisių yra didelė neteisybė, ir tam panašius argumentus stato. Kaip ten nebūtų apie moterų turėjimą lygių teisių ateityje, dabar mės visų pirma turime pažvelgti į praeitį, koku būdu atsitiko visas tas procesas, kuriame moteris nustojo savo teisių.

Pasakymas, kad — «moteris vėsados buvo vyrų tarnais—pagelbininkais (tikroje prasmėje to žodžio — vergais), todėl ir turi likti tokiomis» — yra taip pat absurdišku, kaip kad sakytume, jog karaliai dievo patepti ir todėl jie niekad nedings nuo žemės kamuolio. Vienok matome, kad vėlesniame laike respublikos, lyg grybai po lietuvių dygsta, o karunuotos bei dievo pateptos galvos, tartum lapai rudens vėjo nuo žemės paviršio nušluojami.

Trumpame straipsnyje, žinoma, trumpai tegalima bus peržvelgti istorijos bėgi, kuriame žmonija perėjo įvairias formas ir dabar randasi ant to laipsnio, kur turi įeiti į naują formą — socializma.

Žiloje—žiloje senovėje, kuomet vyras ir moteris išvien, bendromis pajiegomis vos tik galėdavo pagaminti sau maistą, tuomet ir visą tą, ką pagamindavo, lygiai pasidalydavo. Tada moteris turėjo lygias teises su vyrais. Bet kada pasidaugino žmogaus darbo produktyviškumas per išradimą įvairių pagerinimų, tuomet darbas liko vis painesniu ir painesniu. Vienas, ar tai vyras ar moteris, nebegalėjo atlikti visų darbų; per tai įvyko darbo padalijimas tarpe moteris ir vyro. Vyras, kuris gamtos geriau spėka apdovanotas pradėjo užsiiminėti vien tik medžione ir tam panašiais darbais, kurie reikalavo vykrumo ir pajiegų. Moteris atlikdavo visą naminių darbų. Vyras, kaip ir pirmiau, yra laisvi; gali susieiti ir aptarti savo reikalus. Bet moteris lieka visados namuose ir nebegali imti jokio dalyvumo viešuose reikaluose. Tokiu būdu moteris nustojo teisę spręsti visuomenės reikaluose.

Istorija eina savo keliu pirmyn. Su laiku ir vyrai nustojo teisę spręsti visuomenės reikaluose, bet sprendžia tik sąjale turtingųjų, kuriems laikas pavelija, o reštas dirba. Moteris, kurios nustojo teisę spręsti visuomenės dalykuose, dabar pavergtos įvairiais prietarais iš dviasiškojo atžvilgio. Galop daėjo tiek jau toli, kad moteris nebeturėjo «dušios», reiškia moteris nėra lygus žmogiškas sutvėrimas, kaip kad vyras. Teismo akšise moteris nebeturėjo jokios teisės, bet skaitėsi savo vyro arba tėvo *privatiška nuosavybe*.

Progresas neapsistodamas eina tolyn, ir štai, kuomet pramonija išsivysto vis daugiau ir daugiau apart dvarponių ir pavergtųjų ukininkų atsirado ir trečioji — buržuazijos klasa. Ši naujoji klasa reikalavo vis daugiau ir daugiau teisių. Feodalai ir aristokratija priešinosi. Iškilio revoliucijos ir buržuazija iškovojo sau teises. Bet tik sau, o darbininkus kaip ir pirmiau laiko vergijoje. Progresas eina vis tolyn; darbininkai susipranta ir pradeda vieną po kitai sau teises iškovoti. Šiandien turime jau daug šalių, kur visi šalies vyrai turi tiesią dalyvauti šalies dalykų rėdyme. Bet mažai šalių turime, kur moteris turi tiesią dalyvauti ir tarti visuomenės dalykuose. Tokiu būdu su mažu išėmimu, civilizotuose šalyse, šalies reikalų sprendime dalyvauja tik pusė gyventojų — vyrai, o antra pusė — moteris, neturi jokios tiesos spręsti apie daly-

kų bėgi. Kokia didelė neteisybė!

Viena iš didžiausių dėmių ant žmonijos šiame XX metšimtyje yra ta, kad moteris neturi lygių teisių su vyrais, kaip draugijiniame, taip politiškame gyvenime. Idant nuimti tą dėmę nuo šiaudieninės civilizacijos, rūpinasi tuomi kelios moterų organizacijos. Bet didžiausia organizacija, kuri pripažįsta moterims lygias teises su vyrais ir kovoja dėl tų teisių igijimo — yra socialistų partijos visame pasaulyje.

Socialistų Partija Jungtinėse Valstijose tam tikslui yra paskyrusi vieną dieną ant metų, kada agitacija turi būt vedama tik už moterų teisių išgavimą. Ta diena vadinama Woman's Day ir šįmet pripuola ant February 26 d. Toje dienoje bus laikoma prakalbos ir susirinkimai, kuriuose bus agituojuama už moterų teisių atgavimą.

Nereikėtų ir mums pamiršti tą dieną, bet panaudoti taipgi tam kiltam reikalui. Žmonija tik tada bus laiminga, kada vyras ir moteris turės lygias teises ir bus lygūs piliečiai.

L. F. & M. R.

Tarptautinis Socialistų Kongresas Kopenhagoje.

(Tąsa)

Trečiosios komisijos subkomitetas dagi atliko ilgą diskusiją ant rezolucijos, reikalaujančios iš visų socialistų visomis galimomis priemonėmis kovoti priešai valstybių militarizmą ir priešai skiriamą ginklavimosi reikalams pinigų; rezolucija pastebi, kad socialistiškai atstovai, valstybių parlamentuose tur stengties visomis savo jiegomis atspriešinti įnešimams linkui skirimo pinigų militarizmo reikalams. Rezolucija taipgi reikalauja palaikinimo ir nedaleidimo slaptų valstybių suokalbų ir apskelbimo esančių sandermių. Ta rezolucija pasirodė labai varžančia ir todėl sukėlė diskusiją. Anglijos atstovas Keir Hardie reikalavo, idant kilus kare tarp Vokietijos ir Anglijos būtų iššauktas tarptautinis proletarijato streikas 24 valandoms laiko.

Komisija IV apdirbo rezoluciją kaslink bedarbių klausimo. Rezolucija paduota Kongreso plenum posėdžiui.

Komisija V priėmė Armėnų rezoluciją, reikalaujančią tarptautinės kovos priešai Rusijos caratą ir jo reakcines intrigas Turkijoje ir Persijoje.

Po ilgesnės diskusijos priimta Seitz'o (iš Austrijos) rezoluciją, reikalaujančią nuo draugų Turkijoje, ypač Salonikoj, idant atidėtų kol—kas socialistiškus reikalavimus ir veiktų dėl principinės piliečių laisvės sutvirtinimo ir dėl demokratizavimo šalies.

Užgirta protestą priešai Japonijos valdžią, persekiojančią socialistus ir priešai tos valdžios reakciją, kuri pasirodė tame, kad išrinktam Japonijos socialistų atstovui į tarptautinį Socialistų Kongresą Kopenhagoj, drg. Katayamai valdžia neišdavė pasporto ir tokiu būdu nedaleido jam pribūti į kongresą.

Klausime panaikinimo mirtinės bausmės drg. Stefan Karski padavė PPS. rezoluciją, kuri likosi sujungta su Vokietijos draugų rezolucija, reikalaujančia nuo viso pasaulio socialistų, ypač parlamentuose, kovoti priešai praktikavimą mirtinės bausmės, reikalaujami panaikinimo tų įstatų, o sykiu rezolucija protestuoja prieš masines žmogžudystes, pildomas caro valdžios Rusijos valstybė. Taipgi protestuoja priešais Ispanijos valdžios kruviną reakciją ir pasmerkia tą valdžią už nužudymą profesoriaus Ferrero ir torturavimą kalėjimuose suimtųjų revoliucionierių. Drg. Mendels (iš Holandijos) prie rezolucijos pridūrė reikalavimą protesto prieš reikalavimą perkeitimo azylo tiesos, kas reiškia sugrąžinimą mirtinės bausmės tiesų ten, kur jos jau yra panaikintos. Rezolucija

cijos su pridėku vienbalsiai priimta ir referantu į plenum posėdį išrinkta drg. Ellenboga.

PLENUM POSEDŽIAI.

Rugsėjo pirmą dieną atsibuvo visuotinas Kongreso posėdis, kurį atidarant tvarkos vedėjas drg. Branting išreiškė viltį, kad socialdemokratija kovoje už savo idealus stovės ant tikrybės (reališkumo) papėdės. Po to generalinis sekretorius apreiškė, kad kongrese dalyvanja 887 atstovai.

Klausime čekiško separatizmo skaitė referatą drg. Dr. Schmeral, kuris nurodęs, kad nuo konstitucijinės eros prasidėjimo tautysčių dalykas stojo pirmame valstybės politikos plene, faktiškai prirodydamas taipgi, kad sykiu su plėtojimusi kovos už tautišką išsiluosavimą atskirų tautų, auga ir atspriešinimas tu, kurie mato tą išsiluosavimą jų privilegijoms kenkiančiu. Mūsų akyveidoje atsibūva charakteristiškas apsiereiskimas: kiekvienas žingsnis priekyn demokratijos pirmynėigos sutvirtina tautiškuosius pageidavimus. Kas vienok šį apsiereiskimą gvildena iš augštesnio matympunkčio, lengvai gal suprasti, kad valstybės išsivystyme tas apslaeiskimas yra tik laikine stadija. Rinkimo reforma padarė naują padalijimą spėkų netik tarpe luomų, bet ir tarpe tautų. Nėra tad atsitikimu tas, kad vokiškoji buržuazija, kurios politiskajai aspiracijai tur padėti galą naujas spėkų susidėjimas, tampa iniciatore visų tautiškujų nesutikimų ir vaidų, ardančių viešą gyvenimo bėgį valstybėje. Socialdemokratija ant kiek nenor būt pagauta nacionalistiškujų pageidavimų verpetų sukurio, privalo pavaruoti visą savo politiskąją įtekme, idant valstybė ir tautos galėtų kuoveikiausiai pergyventi tą laikinį perijodą; taigi reik kuoveikiausiai surasti kelią naujai valstybinei organizacijai, kuri būtų pagrinda tautų santaikos.

Ikišiol svarbiausiu kovos tikslu socialistiško proletarijato Austrijoje buvo visuotino balsavimo teisės. Referantas drg. Dr. Schmeral tad sako:

„Kuo mums buvo ikišiol visuotino balsavimo teisė, tuo dabar tur būti perkeitimas konstitucijos, prieštaraujančios netik mūsų pažiūroms link teisingystės, bet absoliutiškai nesutinkančios su šiandieniniu spėkų susiklojimu valstybėj. Ekonominis ir kultūralinis išsivystymas tautų, kurios gadynėje tvėrimosi austro-vengriško dualizmo stovėjo taip žemam laipsnyj savazišnos, stato būtinumą perkeist tą dualistišką konstituciją. Toks perkeitimas vianatiniai atsakantis atsimainiusiems ekonominiams ir kultūraliniams santikiams tarpe klesų ir tautų — dabartyje yra istoriniu valstybės uždaviniu, tiesiog kardinališka išlyga tolesnio valstybės egzistavimo.

(T.B.)

ŠIS BEI TAS.

Mainomuju tavoru apiprekiavimas.

(Pagal Marką.)

Kaip apiprekiavimas tavorų, taip ir mainymo budas tiesioginiai, be tarpininkystės pinigų keistai išrodo tiems, kurie neskaito Markso paaiškinimo link to. Tikiu, kad yra verta perbėgti nors trumpai Markso paduoti pavizdžiai kaslik apiprekiavimo ir mainymo tavorų, kad pamatyt, kaip papras-ta, tobula ir teisinga sistema jeis praktikon artimoje ateityje.

Augštumas tavoro kainos paskiriamas abelau, neatbuti-nu ant jo išdōtu darbo laiku. Praktikoje gi išsireiskia papras-tas apiprekiavimas kitaip. Nekalbama, pavyzdin, kad šitas

surdotas pagal kainą lyginasi 40 valandų darbo, bet sakoma, kad jo kaina lyginasi 20 mastų audeklo arba 10 gramų aukso.

Pats surdotas ne tavoras, ir jis statosi tokiu tik tuomet, kuomet aš jį leidžiu mainams. Taip tai vertė tavoro neapsi-reiskia patol, pakol mēs jį nesulyginsime su kitu tavoru, kuriuom geidžiame jį apmainyt. Tiesa, augštumas kainos, pažymėjamas daugiau išaikvoto abelno butino triuso, bet išsireiškia jis atsinešimu prie augštumos apiprekiavimo kitų tavorų mainymo atžvilgyje.

Buržuaziška ekonomija, visuomet mainė, kad mainymo tavoro lygsvara apskelbia jo vertę. Jei pavyzdis parodys mu mis visą nenuoseklumą šito mainymo. Paimsime cukraus galvą; jo svarumas mums išanksto žinomas, vienok išreikšt jį galima nekitaip, kaip tik sulyginus su svarumu kito kokio daikto, pavyzdin, gelezies. Ant vieno svarstyklės galo aš dedu galvą cukraus, ant kito — atsakantį daugį šmotų gelezies, žinomo svarumo kiekvieno svaruose. Budu daugio padėtų šmotų gelezies mēs galime dažinot cukraus svarumą. Bet būtų klaidinga manyt, kad cukrus todėl sveria 10 svarų, kad ant antros svarstyklės galo mēs padėjome 10 šmotelių gelezies. Atpenč, mēs piversti buvome padėt 10 šmotelių gelezies, ypatingai todėl, kad cukrus sveria 10 svarų. Šitas uždavinys pilnai aiškus; tikrai taip dalykai stovi ir su klausimu, kaslink augštumo vertės kainos ir budo jos išreiskimo.

Pažymėjimas svarumo kokio-nors daikto, turi daug bendro su išreiskimu apsprendimo tavoro kainos, t. y. su budu, kuriuom mēs apsprendžiame augštumą jo vertės. Ypatingai, sakyt, kad galva cukraus sveria 10 svarų, vienas ir tas pats, kad sakyt: svarumas cukraus galvos, lygus svarumui 10 šmotų gelezies; panašiai šitam, mēs galime sakyti, kad surdotas lyginasi vertei 20 mastų audeklo.

Mēs butume negalėję sulyginti cukraus su geležia, kaipo daikto, jeigu būtų jie neturėję savyje vienodą gamtišką savybę-svarumą. Lygiai taip mēs butume negalėję sulygint surdoto su audeklu, kaipo tavorus, jeigu jie nebūtų turėję savyje bendrą vienodumą, jeigu nebūtų buvę rezultatu žmogaus triuso.

Pirmame sulyginime cukraus ir gelezies, lošia dvi skirtingas roles: svarumas galvos cukraus, lygus svarumui 10 sv. gelezies. Cukrus apsiereiskia čia kaipo cukrus, gelezies gi ne kaipo tokia, bet kaipo daiktas, kuriame talpinasi svarumas. Mēs šitame sulyginime išleidžame iš atydos ypatingas gelezies savybes, bet nepamirštame fiziškas cukraus savybes.

Panašus aiškus perstato savyje lygsvarą: 1 surdotas —20 mastų audeklo.

Ir surdotas ir audeklas-tavorai, zenklina vienlaik reikalaujamają vertę ir kainą. Bet bude vertės iš mainų atžvilgio tiktai surdotas apsiereiskia kaipo vertinga prekė, audeklas-gi, tiktai kaipo budas išreiskimo jo vertės —kaina.

Atsverti cukraus svarumą mēs galime netiktai su pagelba gelezies, bet su vario, cino ir tam panašiomis gyromis. Lygiai taip mēs galime vertę surdoto išreikšti netiktai audeklu, bet bile koku kitu tavoru. Sulyginant surdotas—20 mastų

audeklo, visiškai nesiskaitant su prigimtomis savybėmis audeklo; jis čia reiškia tikta kaipo vertę, t. y. tiek, kiek jame talpinasi abelai žmogaus triuso suvartoto išdirbimui jo. Audeklas tampa pažymėjimu vertės surdoto.

Vienok reikalaujami prekė tavoro, kuriame išreiškiamė vertę kito tavoro, — Marksas pavadina ją: «tolygiu», nebeskirtinga. Abudu tavorai turi buti skirtingi. Sulyginimas: surdotas = surdotui— neturi nė jokios reikšmės.

Męs galime išreikšti surdoto vertę netiktai audeklu, bet ir bile kokiu tavoru. Apart to, męs galime pakeist sulyginimą ir vertę audeklo, kaip ir kitus tavorus, išreikšt surdotais. Męs galime sakyt:

$$1 \text{ Surdotas} = \begin{cases} 20 \text{ mastų audeklo.} \\ 10 \text{ svarų arbatos.} \\ 40 \text{ svarų kavos.} \\ 5 \text{ cent. geležies.} \\ 2 \text{ gor. grūdų ir tt.} \end{cases}$$

Vienu ir tuom pačiu laiku galime šitą sulyginimą perkeisti

$$\begin{cases} 20 \text{ mastų audeklo} \\ 10 \text{ svarų arbatos} \\ 40 \text{ svarų kavos} \\ 5 \text{ cent. geležies} \\ 2 \text{ gor. grūdų} \end{cases} = 1 \text{ Surdotas.}$$

Abudu sulyginimai, rodosi, reiškia vieną ir tą patį, tik tai tame atsitikime, jeigu męs peržvelgsime juos matematiškame sulyginime. Bet kaip įvairūs budai išreiškimo vertės, jie turi skirtingą istorišką ir logišką įturus.

Prie užmezgimo tavorinio išdirbimo retai teiseina mainymai tavorų.

Šitas perijodas galima apspręsti, kaipo perijodas paprastojo sulyginimo verčių, kuriame vienas tavoras įžengia į žinomą atsinešimą su kokia ten kita pažymėta kaina: vienas bronzinis kujis=20 svarų akmeninės anglies; Marksas vadina šitą budą paprastą arba vientype apiprekiavimo forma. Kaip tik tai produktas triuso, pavyzdin gyvuliai, apsimaino ant kito, visuomet išreiškimas vertės priima budą pirmojo iš prievartos sulyginimų.

Šitas budas kainos, kurios pavyzdį męs atrandame da pas Homerą, Marksas vadina pilna arba ištobulintą forma apiprekiavimo.

Tavorinis gaminimas vis platinasi. Greitai daugybė triuso produktų— skiriamų mainymui tavorų— sparčiai auga ir teisingam mainui papuola vis daugiau ir daugiau įvairių tavorų. Netiktai gyvuliai, bet ir kardai ir diržai, ukio įrankiai visi tampa daiktais mainymo. Aiškiausiai vertė tavorų išreiškia per daugį reikalavimo jų, pavyzdin gyvulių, pakol, galop vienas nustoja buti vienyteliu saikininku. Tuomet užstoja tas perijodas, kada vertė išreiškia antruoju iš višpaminėtų budų, abelnas budas vertybės.

Pažiūrėkime dabar arčiau į sulyginančią formą, išreikštą šiame sulyginime. Kaip jau yra parodyta, sulyginamoji forma išreiškia išaikvojimu žmogaus triuso, vienok pirmuose nurodytuose čia atsitikimuose, tavoras lėšia rolę, tik retkarčiais ir nelaukiamai. Sulyginime 1 surdoto— 20 mastų

audeklo— audeklas apsiereiškia tikta forma (budu) išreiškimo vertės. Sulyginime 20 mastų audeklo su 1 karčiu kviečių arba su surdotu— kviečiai ir surdotas, ženklina vaisiko abelno žmogaus triuso, tuomet, kuomet audeklas cifruojas atžvilgyj reikalaujančios prekės.

Visiškai kitaip dalykas stovi prie abelno budo vertybės. Dabar sulyginimu tarnauja tik vienas,— vienytelis tavoras šitai—abelna lygsvara. Jis kaip ir visokis kitas tavoras, talpina savyje reikalingą kainą. Visi kiti tavorai priešingais stoja jam, kaipo reikalingajai kainai, jis gi pats išreiškia visiškąje vienytelėje formoj vertės, visišku vienyteliu vaisium žmogaus truso (vien tikta). Jis dabar, tas tavoras, kuris gal but neteisingai apmainomas ant įvairių tavorų ir kurį visi priima kaipo mainam. Iš antros pusės visoki kiti tavorai pasidėkavojant šiamjam, nustoja progos tiesioginio maino kits kitu. Visokis mainas dviejų tavorų, daleistina tikta tiesioginėj višiškoj lygsvaroj, kurioj atspindi visos kitos vertybės.

Mokinys.

Dešimts socializmo prisakymu.

Žmonijos reikalavimas yra gamtiniu reikalavimu, o kaipo gamtinis reikalavimas, tur likti tikrybe. Iš tų reikalavimų yra sekanti žmogiški reikalavimai:

1. Reikalaujame sveikų gimdytojų, sveikų kudikių gimdymui; kudikių auklėjimas turi but pilnai higijeniškas: maitinimas, dengimas, gydytojiška pagelba, auklės priezura ir apsauga; išauklėjimas turi buti apmokamas draugijos lėšomis; kudikių išlavinimas turi buti pilnas; kaipo protiška, taip ir kuniškai per mokslą ir atsakančius žaislus. Nusikaltusiems vietoje kalėjimų turi buti tam—tikros mokyklos.
2. Reikalaujame, kad visi suaugusieji draugijos nariai naudotųsi lygiomis teisėmis; moterims tur but pripažintos lygios pilietiškes teisės, kad galėtų lygiai spręsti draugijos reikaluose; motinos neščios ir kudikius auklėjančios, turi buti liuosos nuo fiziško sunkaus darbo.
3. Reikalaujame panaikinimo ilgų darbo valandų; moters tur but paliuosuotos nuo fabrikinio naktinio darbo; kudikiiai tur but visiškai paliuosuoti nuo fabrikinio darbo, nes jiems vieta mokykloj ir žaislų vietoj.
4. Reikalaujame, kad visi draugijos nariai turėtų namus su visomis gyvenimui raikalingomis įtaisomis; kad turėtų visus gyvenimo patogumus ir patinkamybes, kas žmonėms gyvenimą daro mielu ir užganėdinančiu.
5. Reikalaujame, kad valstijos, miesto ar kaimo pramonija, butų valdoma pačių darbininkų, kaipo tvaršlių tos pramonijos; kad vaisiai triuso butų teisingai padalinti ir neliktų privatiška nuosavybe tų, kurie nieko nedirba; kad turtai šalies, butų turtais tos šalies gyventojų, o ne saujalės dykaduonių.
6. Reikalaujame, kad visos ar tai finansinės ar verteiviškos bei tikėjimiškos draugijos mokėtų proporcionališkus mokesčius į valstybės išdą.
7. Reikalaujame visiškos laisvės ir nepriklausomybės nuo religijos, laisvės politiškame judėjime, pilnos laisvės žodžio,

spaudos ir susirinkimų.

8. Reikalaujame teisingo darbo ir reikalingo poilsio; pasilinksminimo vietas turi būti visiems atidarytos, kaip lyginai mokyklos ir skaityklos.

9. Reikalaujame santikos ir liuosybės žmonių besidarbavime dėl pakėlimo žmonijos gerbuvio ir kultūros.

10. Reikalaujame, kad seneliai, kurie spēkas sueikvojo butų garbingai nuo darbo paliuosuoti, neatimant jiems algos, kurią gaudavo dirbdami. Paliuosuoti nuo darbo turi būti visi tie, kurie pergyveno keturesdešimtis metų nuolatiniame darbe visuomenės labui. Taip pat ir sužeistieji turi būti paliuosuoti nuo darbo ir jų buvis tur būti aprūpintas.

Apart to visko, reikalaujame pakėlimo žmonijos iš to morališko nupuoldinimo, į kurį įstumė kapitalistiška tvarka, o todėl pirmutiniu pareikalavimu yra panaikinti žmonių klasas ir alginę vergiją, suteikti pilną laisvę kiekvienam tuos reikalavimus statyti.

J. Burokas.

Pasekmes celibato.

Francuzų laikraštis «Laisvas Žodis» prieš neseniai apskelbė statistiką kunigų nuteisimo už nusikaltimus prieš moralę. Statistika ima tik pastarąjį dešimtmetį, tačiau surinkimas skaitliaus nuteistųjų yra labai nepilnas. Bet štai bent viešai žinomi atsitikimai:

Neapolio teismas nuteisė 2 ir ½ metų kalėjiman francišką Salvatorą M. už tat, kad už altoriaus papildė ant vaiko greikiškai vadinamą «paidiką» nemorališką darbą.

Insbruke teismas nuteisė 5 metams kalėjiman kunigą T. už daugelį prasižengimų, papildytų per sužaginimą mergaičių-mokinių.

Genujoje nutesta 2 metams kalėjiman vienuolį P. už paidiką ant 11 metų vaikišcio papildytą.

Selerno mieste klierikas F. M. gyveno su septyniolikos metų amžiaus Barella, kuri pagimdė kudikį, kurį klierikas išmetė gyvą per langą lauk į mėšlyną ir už tat abudu likosi areštuoti ir nuteisti kalėjiman.

Mieste Bisaghe vienuolė Salotli d' Accoli, kad likosi kunigų sužaginta ir tas viešai pasirodė, išoko į vienuolyno šulinį ir nusiskandino.

Monahijoj teismas nuteisė 2 metams kalėjiman kun. Schr. už nemorališkus pasielgimus su mokyklos vaikais.

Italijoje 1905 ir 06 metais nuteista kalėjiman 176 kunigai iš to skaitliaus ⅓ dalį už prasikaltimą priešai moralę

Namure 1908 metais nuteista 8 metams kalėjiman kunigą-mokytoją, kuris nemorališkai elgėsi su mokiniais.

Christof-grunde 1907 metais nuteista kunigą S. už sužaginimą visos eilės jaunų mergaičių. Tais pačiais metais nuteista 15 metų kalėjiman kun. P. G., kuris įsteigė savo kambaryje koplyčią, kur sužagino 17 merginų.

Altenburge nuteista 2½ metų kalėjiman kun. B B iš H. už nemorališkus aktus su mokiniais.

Warmse 1905 metais nuteista 1 metams kalėjiman kunigą-katechetą M. už sužaginimą mokinės

Kun. M. iš Avayron likosi areštuotas gelezkelio stoty už tat, kad užsiuolęs ant jauno kareivio, kad išpildyti aktą «paidiką», bet kareivis kunigėlį gerai apkulė ir atidavė į rankas policijos.

Kallmuenz'e kun. R. papildęs daug nemorališkų prasikaltimų, pabėgo į Šveicariją, bet ten jis suimta ir nuteista 2½ metams kalėjiman.

Griesdorfe kunigas M. įsteigęs «Merginų Ratelį» iš kurio su viena nare sugautas ant karšto darbo, likosi atiduotas teismo nuosprendžiui.

Kun. J. Ch. Insbruke už homoseksualizmą nuteistas kalėjiman.

Kun. Sch. iš Foscheim, apskūstas už nemorališkus pasielgimus, pabėgo. Taip pat pabėgo į Ameriką 1908 m. jezuitas dr. S., kuris Karvine pašauktas prie ligonės, mirštančią merginą sužagino. 1902 metais su dviem savo kurtizantems pabėgo iš Castellamonte kun. B. prisisavinęs Valstiečių Susivenijimo pinigų 80,000 lyrų.

Kun. H. iš G. likosi nuteistas metams kalėjiman Monachijoj už vaikų papiktinimą.

Konstancijoj kun. G. M. likosi nuteistas 8 mėnesiams kalėjiman už prasižengimą prieš moralę.

Memmingene 1909 m. kun. E. iš J. likosi nuteistas 3 metams kalėjiman už «paidiką», papildytą zokristijoj konfisionale ant 40 vaikų.

Mediolano vienuolynan gabenta kunigams 10-metinės mergaitės. Vienuolis Don Piva, likosi nuteistas 16 metų kalėjiman už tą morališką piktadarystę.

Ašchoffenburgo teismas nuteisė metams kalėjiman kun. W. iš Wenigumstadt už piktadarystes papildytas ant vaikų. Kun. B. iš Hohenlinden nuteistas 6 mėnesiams ir 15 dienų kalėjiman už nemorališkus darbus su jo mokiniui pavestais vaikais.

Romoj 1908 metais jaunas kunigas nužudė sanąjį Don Constantinį, su kuriom pilydavęs homoseksualizmą, o po nužudymo nuėjo atlaikyti mišes (gal už dušią nužudytojo pr. zec.)

Cantu'e 1909m. 3 vienuoliai likosi nuteisti kalėjiman už paleistuvystę su vienuolėmis. Vienuolynas uždaryta.

Badenijos miestelyj, 1910 m. Sausio mėn. kunigas S. likosi nuteistas už nemoralę ir kreivą prisieką.

Kolbermooro mokyklinio apskričio inspektorius, kun. S. kad suversti ant ko-nors kito kaltę už susilaukimą kudikio, prikalbino savo tarnaitę prie kreivaprisiekos, bet teisybei aikštėn išėjus, kunigas S. pabėgo.

Luxemburge 1910 likosi nuteistas kun. iš Medernach už nemorališką pasielgimą su mergaitėmis, kurias prirenginėjo prie pirmos komunijos. Tais pačiais metais ir už tokius pat nusikaltimus likosi nuteistas 9 metams kalėjiman ir 10 metų infamijos kunigas iš Waldshut.

Bavarijoje kunigai: Schlecht, Natili ir Masauer, likosi nuteistais 8 ir 10 metų kalėjiman už nemorališkumą.

Sulyg stenografiško protokolo iš Austrijos parlamento posėdžio, laikyto Vasario 21 d. 1910 metais, pasirodo, kad

tik traukyje 1900 metų likosi patraukta atsakomybėn 63 kunigai už seksualizmą. Tarpe tų dvasiškių doros gelių matomos taipgi vyskupas grafas B., kurį tula ponias iš aristokratijos apskundė vyskupą už užkrėtimą jos sifilisu. Skandalas negalima buvo užslėpti.

Silezijos miestelyj (kurio neįvardijam) likosi suareštuotas kunigas priešdienyje savo kunigystės 25 sukaturvių už nemoraliskus pasielgimus su prirengiamais pirmon komunijon vaikais.

Štai doros skelbėjų moralybės keli pavyzdžiai, kuriuose matome įvairius pasibjaurėtinius individuumus, bet papiktina labiausiai tieji darbai, kurie paliečia jaunas pirmon komonijon prirengiamas mergaites. Galima buti visiškiausiu heretiku, bet sudrebėti reikia, įsigilinus į jausmus ir psichologiją pirmos komonijos momento, kuomet kudikis deda ant savęs baltą rubą, kaipo nekaltybės symbolį, ant galvos deda vainikėlį kaipo mergystės symbolį, o rankon ima žvakę, kaipo tikėjimo symbolį, kad taip prisitaisius priimti Kristų paslėptą plotkelėje, o čia į vietą to malonaus Kristaus iššliauzia lyg juodas nuodingas žaltys, tas pats cinikas, kuris kątik taip gražiai pasakojęs apie dangų ir evengeliškas cnatas, apie nekaltybę ir čystatą, apglebia nekaltą kudikį ir paleidžia savo gošlybės vadžias... Motinos užsikemša ausis, kad negirdėt panašių atsitikimų, davatkos pakelia triukšmą, apgindamos «tėvelius», o «tėveliai» primerkę savo veidmainingas akis ir mosikuodami rankoms šaukia: Tai bedievių, tai velnių išmislas!...

Ir štai, kada šiandien visas pasaulis gerai žino Czenstakavos vienuolių darbelius, kelioms savaitėms prieš tos baisios ir papiktinančios kiekvieną piktadarystės atidengimą atlaiduose Fridke (Silezijoje) į kurios sueina labai daug žmonių iš Moravijos, Galicijos ir Slavokijos, buvo taipgi kunigas Izidoras Starczevskis, kuris aktyviškai dalyvavęs apiplėšime «motinos dievo» paveikslu ir užmušėjistėje vienuolio; laikydamas jis pamokslą į susirinkusias minias ant kalno prieš bažnyčią, kalbėjo su tokiu užsidegimu, tarsi dvasios šventos įkvėptas, kad pradėjo apskakinėti apie apiplėšimą stebuklingojo paveikslu, sakydamas, kad yra prirodymai, jog tą piktadarystę papildę bedieviai-socijalistai ir skatino žmones prie «saugojimosi tų bedievių» ir dėjimo aukų, kad galima butų vėl papuošti «stebuklingos matinos dievo» paveikslą. Žmonių įniršimas ant socijalistų buvo didelis, nes tie bėdini klaidinami žmonelės tiki, kad «doros skelbėjai» juodose sutanose tur sąžinę ir neišdrįsta visuniekiškiausią savo darbų suversti ant teisybės skelbėjų-socijalistų. Bet teisybė pasirodo ir tą teisybę kaskart platesnės žmonių minios pastebi.

Dirbančių moteru skaitlius auga.

Paskutinis apskaitymas Vokietijos profesijonaliųjų sąjungų narių, parodo, kad moterų-dirbininkių skaitlius be paliovos auga. «Reichsarbeitsblatt» laikraštis remdamasis pašelpinių kasų atskaitomis, suskaito, kad iki 1 dienos Spalio mėnesio 1910 m. buvo išviso 3385528 vyrų ir 1690123 moterų narių. Spalio mėnesyje 1910 m. pasidauginimas pasiekė 10851 vyrų

ir 31626 moterų narių, arba procentuališkai pribuvo 0,30% vyrų ir 1,82% moterų.

Taip tai matome, kad moterų, dirbančių pramonijos užvedimuose, skaitlius vis auga. Didžiausias pasidauginimas moterų dirbininkių skaitlius matomas valgomųjų produktų pramonijoje, nes 1910 metais jis pasiekė 1285. Sulyginant su 1909 metais randame pašelpinėse drangijose:

Vyrų, 1909 metais- 3206554 nariai; 1910 m.- 3345731 narys; pasidauginimas buvo 149187 arba 4 34 procentas.

Moterų: 1909 metais- 1,339,185 nariai; 1910 metais- 1430049 nariai, pasidauginimas 90864 arba 6.77 procentas.

Akyveidoje to, kas gali tvirtinti, kad moterų vieta virtuvėj ir jų rupestis ir reikalai, tai pečius ir vaikai.

Čia kalbama tik apie Vokietijos dirbininkus ir dirbininkes, kitose šalise moterų dirbininkių nuošimtis dar yra didesnis. Ir ar galima tad žmaniją vadinti civilizuota. jeigu milijonams dirbininkių, tveriančioms pasaulio didybę ir puikybės, nepripažįstama dar žmogaus teisių?

SVARBIOS ŽINIOS.

Socijalistai nešvenče.

Milwaukees miesto valdžia šiais metais, nežiurint papročio švęsti Washingtono gimimo dieną, kuri pripuola Vasario 22 dieną, pasielgė priešingai tai tradicijai. Nors didelės krautuvės ir bankos buvo uždarytos, miesto rotužė dirbo pilną laiką, parodant, jogei tą dieną nešvenčia. Miesto majoras, drg. Seidel užpultas kodėl paniekina Washingtono atmintį, atsakė: «Washingtonas buvo veikiančiu žmogum ir jo atminti pagarbinti tik darbu o ne tinginyste galima». Tuomet jam vėl užmesta, kodėl švenčia «Labor Day» dieną, koks yra svabumas Darbininkų Dienos šventėj? Seidelis atsako: «Tai didelis skirtumas, dirbininkus mėg visuomet turime su mumis, bet Washingtono neturime. Suprask mintį. Darbininkai kaipi krikščionybė yra edukatyviška ir pakeliančia įtekmę ir delto turi didesnę svarbą negu koks-nors žmogus pasaulyje buvęs.

«Darbininkai visados stovi augščiau žmogaus ir kuomet aš misliju apie Washingtoną kaipo didį žmogų, tikiu, kad darbininkai yra didesniais negu jis. Jis yra miręs, darbininkai gi ne».

Socijalistas prezidentu unijos.

Cigardirbių unijos rinkimuose viršininkų kitiems metams pasirodė kova tarpe konservatyviškų ir pirmeiviškų sriovių. Pirmeiviai kandidatais į unijos viršininkus pastatė socijalistus, tarpe kurių į pirmininkus likosi pastatytas Parkeris iš Philadelphijos, o į Amerikos Darbo Federacijos atstovus Mahlon Barnes, Centralinis Soc. Partijos sekretorius. Iš atžagareivių pusės kandidatais pastatyta: į pirmininkus Perkins, į Am. Darb. Fedr. atstovus S. Gompers, tos federacijos pirmininkas. Kiek galima spręsti iš balsų tai socijalistai laimėsią, nes iktšiol Parkerio gauta 6719 balsų, o atžagareivių kan-

didato Perkinso tik 3660 balsų. Dar visų unijos skyrių balsai nėra suskaičiuoti.

Vėlesnės žinios praneša, jog balsavimas atsibuvo 140 skyriuose. Socijalietas Parkeris aplaikė 22 tukstančių balsų daugiau negu ikišiol buvusių unijos prezidentas Perkins.

Taipgi prapuolė socialistiškuose balsuose ir Samuel Gompers, kandidatuojantis į Amerikos Darbo Federacijos atstovus.

Cigardirbių unija yra didžiausia šioj šalyj esančių unijų.

Rengiasi sutverti Lietuvą.

Rusijos valdžia mano sutverti etnografiškąją Lietuvą ir dėlto, sako, rengiasi atskirti šiaurinius Suvalkų gubernijos pavietus nuo Lenkų karalystės ir prijungti juos prie Kauno gubernijos, kas būtų labai teisingu, jeigu iš kitos pusės neatimtum. Keturiolika penktadalis Kauno gubernijos dvi septindalis Vilniaus gubernijos ir 4 pavietai Suvalkų gubernijos busią padalyta į dvi gubernijas, kurios vadysis Lietuva.

Pavietus: Dzisnos, Ašmenos, Švenčionio ir dalis Vilniaus pavieto su pačiu Vilniū pripažinta už baltgudiškus ir jie bus priskirti prie Baltgudijos. Apart viršpaminėtų pavietų, prie Lietuvos nebus priskirta lietuvių apgyventa dalis Gardino pavieto ir didelis plotas Kurlandijos, tokiu būdu busiančioji Lietuva skaitant lenkus, žydus ir totorius, turėtų 2 milijonų gyventojų, tarpe kurių būtų 150,000 lenkų, 250,000 žydų ir 20,000 totorių. Lietuvių tat liktų, rodosi, tik apie 1580.000. Tuo tarpu mūsų tautininkai mėgsta skaičiuoti 4 milijonais, kur tad 3 milijonai lietuvių?

Tas lyg kad parodo mums, jog mums nėra tėvynės, jeigu dvitrečdalis mūsų tautos išsisklaidė po po visą pasaulį, o tik viena trečdalis užsiliks tėvų šalyj.

Seidelis priešais paleistuvystės namus.

Iš priežasties staigos mirties merginos Eunice Ulrich hotelje Plaza, mieste Milwaukee, majoras Seidelis nusprendė padaryti kratą visuose nužiurimuose viešbučiuose ir atrastus «nepadoriais», įsakė uždaryti. Ištyrinėjęs priežastį mirties Ulrichiūtės, majoras apreiškė, kad su pagelba prokuratoriaus ir koronerio stengsis naikinti mieste paleistuvystės namus, už darant tuos viešbučius, kur paleistuvystės yra palaikoma.

Našlaitės likimas.

Nuvargus, nuskurus našlaitė jauna,
Kovojo su bado šmėkla alkana;
Jieškojo sau būdo, kaip kovą laimėt,
Kad mirtiną alkį kaip-nors apgalėt!

— Ponute maloni, manęs pas'gailėk,
Sušelpk mane vargšę nors, kiek gali, tiek.
Esmiu beturtė, vargdienė našlaitė,
Vargti pripratus, galiu būt tarnaitė. —
— Gerai, našlaite, 'aš tave priglausiu,
Gerą tarnystę dėl tavęs aš gausiu;

Nereiks ten badauti, nieks tau nerūpės,

Linksmi sau gyvensi ir svečiai mylės. —

Greitai našlaitė ponios globoj liko,
Ilgai nelaukus, tarnyston nuvyko...
Dabar jau našlaitė gal kovą laimės!
Ir alkaną šmėklą visai apgalės!...
Bet vargšė su tuom labai apsiriko,
Nes ten žiauresnį likimą sutiko...
Nors ten nebadavo, dėvėjo šilkais,
Ir muzika griežė visokiais balsais;
Tarp daugelio svečių kasdien vis naujų.
Bet kodėl našlaitė neapkentė jų?
Ten rodos ji džiaugtis galėjo tikrai.
Suprato ji vargšė: likimas koksai.
Ji vėl išėjimo pradėjo jieškot,
Už dorą ir laisvę, pradėjo kovot!...
Bet veikia pamatė, kad viskas veltui,
Pakliuvus nelaisvėn ji tiesų netui.
Našlaitė likimo jau mato nasrus,
O jis tik ir laukia išskėtęs nagus!...

— O žiaurus likime, nelauk tu manęs!

Aš velyk pražysiu tuojais be tavęs! —

Ir alpsta našlaitė save keikdama,
Kančiose paskendus vaitoja viena!...
Nėr tėvo, matušės, nėra kam priglaust,
Nė brolio, sesutės, ir nėr kam atjaust;
Nėra kam pagelbėt, ji alpsta visai,
Jau baigias jos dienos ir laukia kapai!...

Dar kartą vaitojims pas'girdo silpnai,

Jos veidas išblyškęs nubalo visai!

Nutūlo vaitojims, grabinė tyla!

Ir liko našlaitė kapams tik miela!...

B. Šidiskis

J. B. S.

NAJUJŲ METU DOVANA.

Tylėdami padėjo savo įrankius ir nuėjo į kontorą, kad aplaikyti užmokesnį už visos savaitės darbą.

Atidarę kopertus, kuriuose gavo savo užmokesnį rado netikėtiną Naujų metų dovaną. Šiandien buvo paskutinė diena senų metų ir gatvėse jau triukšmingai laukiama Naujų Metų atėjimo.

— Galėsime pasveikinti Naujus Metus... — tarė Kazys perskaitęs atrastą prie užmokesnio laiškėlį — «dėl stokos darbo atleidžiamame neaprubėžiuotam laikui».

— Turėsim pakaktinai laiko prisistebėt «svečiui» ir pazint jį iš visų pusių — pridurė juokaudamas Jonas.

Kazys kinkuodamas galva, rodos, pritarinėjo Jono juokavimams, rodos bėdavojo ant savo likimo, bet nieko neatsakė ir tylėdami parėjo namo.

Nuo seniai juodu buvo draugais, nuo keliato metų abu dirbo sykiu, o kada prieš pusę metų Kazys apsivedė, Jonas persikraustė pas jį gyventi ir pasiliko kaipi nariu vienos šeimos.

Buvo jis nuo keliato metų našlių, kadangi jo moteris pasimirė po pagimdymo pirmo kūdikio, kuris neilgai laukęs taipgi paskui motiną iškeliavo iš šios ašarų pakalnės. Jonas

pasiliko vienuvienas ir vienatiniu jo gyvenimo tikslu buvo noras sutaupinti kiek skatiko senatvei, kad netekus spėkų nereiktų eiti gatvėse išmaldų prašytų. Gailestis, kuri pasiliko jam po numirimo mylimos moteries, permainė jo linksmąjį budą, ir nors kartais dar tas linksmumas ir blyksteldavo kaip saulės spindulys pro storus debesius, bet labai greitai gesdavo, užklotas liudnomis mintimis. Tos mintys naikino jam ir sveikatą ir nors dar vos tik keturiasdešimts metų amžiaus pergyveno, vienok jau spėkos žymiai sumažėjo ir veidas raukšlėmis susibraižė. Ir dabar, eidamas sykiu su Kaziu namo, jis mislijo, kad ištikrųjų savo gyvenime kasmets naujus skausmus ir nelaimes sutinka, kad ir nuo to vienatiniu jam likusiojo tikslo atsekimo dar tolimas; turėjo keliatą skatikų susitaupinęs, bet štai atleidžiama «neapribuotam laikui» nuo darbo— vėl reikės pravalgyti ir likt be nieko senatvej.

— Kasgi tokio?— tarė Kazienė, pakeldama savo žvilgį nuo siuvinio, kurį machinališkai padėjo ant stalo ir kaskart labiau nusistebėdama žiūrėjo į vyriškius, kurių veidai sakė, jog šį vakarą nelinksmi namon sugrįšta.

— Gavome Naujų Metų dovaną— pradėjo Kazys, nusėdamas nuo savęs mėlyną darbinę jekę.— Atleido iš darbo...

Kazienė tokią gražiąją naujieną irgi ne su džiaugsmu priėmė, vienok stengėsi neparodyt savo susikrimitimą ir pasikubino parengtą vakarienę pastatyti ant stalo, kad nusipraugę vyrai galėtų tuoj sėsties prie valgio. Ir jiems susėdus valgyti ir pradėjus kalbėti apie priežastį atleidimo nuo darbo, Kazienė, kaip išmintinga žmona, ramino kiek galėdama:

— E, ką čia jūs bėdavojat— ne čia, tai kitur. Arba tai ar tik toj vienoj fabrikoj yra darbas? Dabar šventės, tai mat darbai dalkosi, bet po švenčių, duos dievas, sveikatą vėl gausite darbus ir vėl dirbsite. Juk ir pasilsėti taipgi reikia.

Kazys, valgydamas ir klausydamas savo žmonos ramino, žiūrėjo į jos veidą, ant kurio, nežiurint, jog vos trečiąjį mėnesį metų amžiaus pradėjo, jau matomas buvo sunykimas ir rūpesčių išspaus tos žymės. Išblyškimas sunaikino odos tamsumą, jos didelės ir kitados gyvos mėlynos akys, nors buvo pilnos gerumo, bet jau nespindėjo tą gyvybės švieša, kuri žavėja vyrus: kitados tiesus liemuo, dabar buvo jau sukumęs ir nuolatinis prie siuvamos mašinos darbas nulenkė žėlyn jos sprandą. Kazys tēmydamas į ją, rodos, tik dabar tą išką pastebėjo ir jo akyse pasirodė, koks tai pasigailėjimas susijudinimas, ką Ona išvydus, gangreitai priėjo prie jo, pėmė dėlnais jo galvą ir prispaudė prie savo krutinės. Kazys su vartomu kėšniu burnoje užrietęs galvą, sutiko savo žvilgiu jos pilną moteriško rupestingumo ir meilės žvilgį, ir apkabinęs jos kaklą, pritraukė jos smilkinį prie savo žando, kad kėšnis burnoje turbut kliudė lupas prispausti prie jos lūpų, idant padėkavoti mylimajai už jos sąjausmą ir suraminimą.

— Onyte, kaip liudna man butų be tavęs— tarė jis pakliaus nurijęs kėšnij.

Ir Ona prisėdo jam ant kelies, prisispaudė prie jo, pri-

glaudus savo galvą prie jo neskusto žando, ir jiedu užsimiršo apie viską, jautė kokį tai malonų susiramimą ir tylę laimę. Nematė jiedu, kaip Jonas bevalgydamas nunėręs galvą sukruato, vos neužspringo, bet prarijo kėšnij, kuris skaudžiai draskė gerklę, o iš jo akių ant torielkos nukrito du stambūs lašai; jo akys nepasikrutinančiai žiūrėjo priekyn, taipgi, rodos, nieko iš aplink esančių nematydamos.

Valandą visi tyloje sėdėjo; Kazys su Ona užimti buvo kits kitu, žiurėdami kits kitam į akis ir be žodžių kalbėdamiesi. Jonas gi atsiminė savo praeitas dienas, kuomet tai ir jis buvo laimingas, kada sugrįžęs iš darbo pavargęs, rasdavo pas savo mylimą Marytę sąjausmą ir susikrimitime mielą suraminimą.

Ak, ir jis tuomet buvo laimingas, kasžin ar nelaimingesnis ir už patį Kazį, kuris dabar užsimiršęs apie visus dienos vargus, susikrimitimus ir rūpesčius dėlei rytojaus. Nes jo mylima ir neatgailėtina Marytė jo sunkiame, liudname buyyje, buvo jam kaipi maloni pavasario saulutė, ką šildė jam nuvargintą sielą, stiprino puolančias spėkas kovoj už buvį, kuteno širdį užsiganėdijmais ir vilbino dvasią vilties spinduliais. Jonas troško dirbti ir vargti, nes troško ištraukti iš vargo ir skurdo savo mylimąją gyvenimo draugę, kuri visas savo spėkas dėjo, kad pagelbėti tame savo mylimamjam Jonui. Ji neklausė jo draudimo, neklausė jo prašymo, idant saugotųsi sunkaus darbo; jo persergėjimus ji tik žavėjančiais žvilgiais ir reikšmingais nusišypsojimas priimdavo, kai—kada pastebėdama:

— Tu sunkiau už mane dirbi, o aš tau nedraudžiu, o tu man toks geras... Nenoriu buti tau skolinga ir už gerumą noriu atseimokėti...

(T. B.)

LAISKAI | REDAKCIJĄ.

GERBIAMOJI «KOVOS» REDAKCIJA!

Malonėsite duoti atsakymus į šiuos klausimus, o tada aš apsimu darodyti faktais, jog mokes ties rinkimo pagal sąnarių metus priešai, nesuprato reikalų ir naudos broliškos pašėpos draugijų.

Autoriui straipsnio «Išnaudojimo Būdas», tilpusio «Kovos» N 7, taip lygiai ir visiems panašiai su juom protaujantiems, neprošali bus atsakyti ant sekančių klausimų:

- 1) Iš kur SLA. ima pinigų išmokėjimui posmertinėm?
- 2) Ar senoviškas būdas mokėjimui posmertinėm po \$2.00 į metus ir tų, kurie prisirašo į Susivienijimą turėdami 18 metų, kaip lygiai ir tų kurie prisirašo, turėdami 50 metų buvo teisingas, ir nepaisant jog tie, kurie prisirašo, turėdami 18 metų iki sulaukimiui 50 metų turėjo mokėti per 32 metus po \$2.00, o numirus vis už juos buvo tiek pat išmokėta, ką ir už tuos, kurie prisirašydami turėjo 50 metų, numirė laike dviejų ar trejų metų?
- 3) Ar viršpaminėta sistema mokėjimo neatima norą jaunuomenei prisirašyti į SLA., kadangi jaunas ir taip nesitiki mirti, o pasenęs, turint arti 50 metų prisirašęs turės lygią naudą kaip ir tas, kuris prisirašė, turėdamas 18 metų? Ar ne kiekvienas žmogus vieną sykį į savo amžių esti jaunas ir turi progą įsirašyti SLA. jaunas būdamas? Juk mokes ties rinkama yra ne nuo amžiaus sąnarių laike įvedimo reformos, bet nuo amžiaus laike pristojimo į S. L. A.

4) Ar prisirašius vien senų SLA. ir mokant po \$2.00 į metus susikraus užtektinai pinigų išmokėjimui posmertinės visiems mirštantiems sąnariams, o atsitikime išsituštinimo išdo ir neišgalint SLA., išmokėti posmertines ir organizacijai griuvus, ar ne būtų išnaudojimo?

J. J. Hertmanowicz.

Kad pertikrinti p. J. J. Hertmanowiczą ir jam panašiai protaujančius reformatorius, patariame pastudijuoti arba bent pasižiūrėti į darbininkų apdraudos draugijoje «Workingmen Circle» (Arbeiter Ring) esančią sistemą. Beabejo persitikrįs, kad nėra sena, nėra naujai siūloma SLA. draugijai sistema nėra tikusioms, nes remiasi tik išnaudojimu. Iš to atžvilgio nėra kas atsakinėti į statomus klausimus, nes nėra kas taisyti tose sistemose, vien atmesti kaip netikusias, o jų vieton priimti daug geresnę, kuri išbandyta ir duoda gerus rezultatus.

Red.

II.

GERBIAMOJI «KOVOS» REDAKCIJA:—

Malonėkite man paaiškinti, ar yra Amerikoje kita lietuvių socialistų partija, ar tik LSS? Girdėjau kad draugai sakosi turi sutvėrę prieš metus laiko naują internacjonalistišką partiją, kuri priklauso prie Socialist Party ir po anos čarteriu gyvuoja.

Aš sąjungą laikau už grynai internacjonalistišką darbininkišką partiją.

Taipgi meldžiu paaiškinti kaip seniai atsirado svajonės apie dievą ir kokia tauta arba šalis pirmiausiai pradėjo svajoti apie dievą; kaip seniai lietuviai svajoja apie nesamą dievą?

Kokios šalys pradėjo pirmiausiai svajoti apie dangų ir pragarą ir kokia religiška sekta yra seniausia?

Ar evoliucijos mokslas yra teisingas ir kiek senumo. Kaip seniai ant žemės yra augmens, gyvunai ir žmonės?

Ar galima gyventi be «šliubo» vien tik su lincėsija, ar yra baudžiami tie, kurie gyvena be valdžios daleidimo gyvent moterystėje?

Ar gal būt vaikai nekrikštyti, jeigu to reikalauja tėvas, bet motina su tuo nesutinka, jei ji skundžia valdžiai už tat, ar tėvas gal būt priverstas leisti savo vaikus krikštyti?

Dėlko anarchistus iš visų šalių išvaro ir labiau persekioja negu socialistus?

L. L. Mikalauskas.

Amerikoje yra viena tik lietuvių socialistų organizacija ir ta vadinasi LSS. Jeigu kur burelis lietuvių priklauso prie anglų Socialist Party, jie nėra atskira organizacija, vien dalimi Socialist Party'jos. LSS. yra internacjonalistiška, nes stovi ant tarptautinio socializmo principų, nėra nacjonalistiška arba tautiška iš to atžvilgio, kad vartoja savo gyvenime nuosavą prigimtą kalbą. Tas labai klysta, kas mano, jog dėlto organizacija yra tautiška. Nors LSS. nepriklauso dar prie S.P., bet su ja eina vienu keliu ir yra kaipi viena organizacija, sykiu priklausančia socialistų tarptautinajai (internacjonalui).

Kaip seniai atsirado svajonės apie dievą — tai pergilus klausimas. Sunku yra pasakyti prieš kiek metų ir kokioj šalyj pirmiausiai «žmogus» gyvenimo sąlygų arba sunkaus būvio apystovų verčiamas pradėjo protauti ir savo smegenis išvystė ant tiek, kad pradėjo suprasti baimę priešais pavojus, kuriais jam nemaloni gamta grumojo ant kiekvieno žingsnio. Kada apsiaučiančių jį gamtiškų apsiereškimų jis sau kitaip išaiškinti negalėjo, kaip tik tuo, jog yra tai į jį panašus, tik daug gudresnis ir galingesnis, sutvėrimas, kuris jį persekioja bei suteikia jam savo malones, — užėjo audra, viesulos, griausmai ir perkūnijos, bėdinas vargšas žmogus matė baisenybes, bet negalėjo suprasti, kad vėjus pagimdo atmosfera, kad žaibai gimsta susidurius dvieims viena kitai priešingoms elektros spėkos sriovėms, susikuopinusioms debesiuose, jis tą apsiereškimą sau išaiškino darbu jam nematomos galingos esybės.

Idant nematyti ir nejausti audros baisenybių, tas bėdinas žmogus turėjo jieskot pagelbos taipgi pas galingą esybę, kuri apveiktų piktąją esybę, ir apgintų jį nelaimėje, ir taip tas žmogus pradeda maldauti malonios saulutės, idant ta ant jo susimylėtų ir prašalintų audrą. Ir taip jau matome pradžių susitvėrimo gerų ir piktų dvasių arba dievų. Reiškia, dievą sutvėrė priešistorinis žmogus, o todėl negal būti nė kalbos apie tautas, būtent katra tauta pirmiau pradėjo svajoti apie dievą, kokia šalis ar tauta pradėjo svajoti arba tikėti į viršgamtinį svieta: dangų ir pragarą, negali būti kalbos apie lietuvius ar kokias—nors kitas tautas, kurių nebuvo, nes tautos atsirado tik vėlesnėse istoriškose gadyne, o tikėjimas į gamtos gaivalų spėką, kaipo dievą, žmonių giminėj jau buvo perdavimu arba tradicija.

Religiška sekta, jeigu suprasime kaipo tam—tikrą žmonių organizaciją, kuo ištikrųjų ir yra religija, tai religiška sekta bus bene seniausia bramanizmas, kurį mokslinčiai datuoja 2000—2400 metų prieš Kristų. Brahma būtent buvęs to tikėjimo sutvėrtojas ir palikęs sanskritų kalboje šventraštį Rig—Veda. Tuose raštuose ta valdanti gamtos apsiereškimas esybė praminta *deva* arba dievas, o kadangi mes esame arijoniškos giminės, todėl lietuvių ir kitų tautų pratėviai arijonai turėjo savo religišką sektą jau beveik penki tūkstančiai metų atgal.

Evoliucijos mokslą, taip sakant, sutvėrė mums Karolius Darvinas, t.y. faktiškai prirodydamas kaip gamtoje viskas besivysto, keičiasi. Tuos gamtiškus apsiereškimus jau prieš šimtą metų tyrinėjo francūzų mokslinčius Lamarek'as, taipgi 15 metų pirma Darwinas Robert Chambers, kritikuodamas bibliją, bandė dar dyti susitverimą pasaulio evoliucijos keliu; 1858 m. mokslinčius Wallace jau skelbė tai, ką vėliaus Darwinas savo veikale «Paėjimas Rūšių» apskelbė, tečiaus evoliucijos mokslo tikrus pamatus prirodė Darwinas ir nuo to laiko datuojama. Bet kaip seniai ant žemės atsirado augmens, gyvunai ir žmogus, mes tikrai negalime pasakyti.

Vieniems be «šliubo» galima gyventi, kitiems gi ne. Yra žmonės, kurie tur po trisdešimt moterų, su kurioms be šliubo gyvena, bet dėlto reik būti milijonierium. Šliubinė lincėsija nėra kontraktų užtvirtinančiu, kad vyras su moteriške pasižada drange gyventi, vien tik daleidimu padaryti tą kontraktą. Kas padarė širdini kontraktą, ką surišo tikra meilė, tam jokių formališkų rašytų kontraktų nereikia, nereikalinga ir bažnytinė ceremonija, bet jeigu esame verčiami paguodot valstybės įstatus, kontraktą galime padaryti ir raštiškai, arba taip sakant «paimt civilišką šliubą» (courte), nes reik suprasti, kad tik ten gali būti ženybinis sugyvenimas, kur vyrą su motere riša tikra meilė, o ne kas—nors kitas, o be to joks vyras neprivalo daryt kontraktų, už kurių sulaužymą įstatai baudžia.

Jungt. Valstijų konstitucija pripažįsta pilną laisvę išpažinimų, (t.y. religiškų persitikrinimų), o krikštas rišasi su tais klausimais ir jokia valdžia negal versti tėvą religiškai krikštyti vaikus, jeigu jis to nenori. Bet jeigu motina to reikalauja būtinai, tai mes nežinome kam valdžia greičiau pripažintų tiesą, rodos, nėra abejonės, kad šiame atvejyje motina laimėtų, kadangi valdžioms religiškasai valdomųjų fanatizmas yra reikalingas, o dėlto religijas apgina ir palaiko.

Anarchistai yra todėl už socialistus labiau persekiojami, kad socialistai yra politiškomis partijomis, o anarchistai jokių įstatų nepripažįsta, yra nepermaldujamais priešais valdžią. Valdžios gi dėlei to daugiausiai anarchistus laiko «žmogžudžiais», tykojančiais ant viešpataujančiųjų galvos, todėl ir persekioja juos visužiauriausiai.

Red.

III.

GERBIAMOJI REDAKCIJA:—

Meldžiu draugų, kurie žino bei kurie naudojasi «Internationa

Correspondence School, Scranton, Pa. Cours mokykla, pasiūlyti man kas tie kursai ir ar galima ką-nors išmolti?

Nežinau kokių būdu gavę mano antrašą, siuntinėja katalogus ir laiškus, o pagaliaus užsitundė savo agentu, kurs neduoda man ramumo, siūlydamas savo kursus, ir taip igriso, kad turėjau spėką panaudoti, kad parodyti duris.

Aš netikiu tam, ką kataloguose, laiškuose bei per savo agentus lengvatikiams įkalba, jog iš «214 mokslo skyrių» galima bile katraž sau pasirinkti ir už labai prieinamą atlyginimą išmokina, taip kad gali gauti diplomą. Rodos, kad būtų paikyste tikėti į panašius pasakojimus.

Juozas Bartkevičius.

Jokia tikra mokykla mokinių per agentus negaudo, kaip lygiai joks tikras daktaras per laiškus ligonių negydo. Mokslo kuriai gali būti ir gali mokyties jėb kokios mokslo šakos, bet išmolti per korespondenciją ar laiškus lygiai yra taip lengva, kaip ir pasiūlyti iš ligos per vartojimą vaistų skiriamų gydytojaus, kuris ligonį nematė ir ligos nežino.

Red.

IV.

Garbi «Kovos» Redakcija:—

Malonėkite atsakyti ar narys LSS. gali niekinti socializmą ir sąjungą prieš tokius, kurie visai nėra socialistais ir nepriklauso prie socialistiškos organizacijos.

Už tą šmeižimą ir ardyimą darbininkiškos organizacijos, kad nepčiau prašalint nuo kvatieros, iš grumo man baisyu atkeršijimu. Suprantama, kad suvaldymui beprotiško užpuolimo turime valstybines tiesas, bet čia svarbesnis dalykas tame, kad niekšiškas proto nevaldomas liežuvis labai kenkia organizacijai — taigi ar toks individualumas gal būti nariu per jį šmeižiamos organizacijos?

M. Paulauckas.

Panašus žmogus nėra socialistas ir socialistų tarpe neprivalo būti.

Red.

Korespondencijos.

Rašyti reikia visados tik juodu rašalu ir tik ant vienos pusės popieriaus, neperšviečiamos; viršuje palikti bent dvi eilutes neužrašytas.

Žinios turi būt teisingos, paduotos teip, kaip atsitiko, be ilgų pridėjimų ir pamokinimų. Žinios iš darbininkų gyvenimo visados na patalpintos.

PITTSTON, PA. Vasario 19 dieną, «Teatrališka kuo statė ant scenos trijuose veiksmuose tragediją «Nihilizmas».

Žmonių prisirinko gana daug, kad net neteko nė įžentikių, kurių kaip girdėt buvo 500. Taipgi truko ir puolu, taip kad prisėjo stovėti statiesms.

Perstatymas atsibuvo lietuviškos bažnyčios svetainėje. Sakaras iš finansiškos pusės nusisekė gerai; bet iš dailiosios pusės nekaip, nes per vaikų užimą negalima buvo girdėti ant scenos kalba. Ir aktoriams taipgi galima užmesti daug, bet kaipo darbininkams, tai atleistina, bet visgi, rodos, tikėtų roles išmolti, o ypatingai vyrams, nes merginos savo žuotus atliko neblogiausiai.

Pertraukose grajino lietuviškas orkestras. Taipgi tapo atlošta 2 manoliogai: «Namo kelione» ir «Vaitas»; pirmūnis atlošta drg. A—š iš Wilkes-Barre, antrą vietinis V—s, iš publika turėjo gana juokų.

Labiausiai atsižymėjo «Liet. Orkestras», nes jis žmones labiausiai palinksmo. Linkėtina jaunučiui orkestrui geros kloties.

Tik viena svarbi klaida pasidarė su programais, kurių negavome ant tos dienos, bet tame kalta ekspreso kompanija, kuri vežė mūsų programas net 3 dienas iš Philadelphijos į Pittstoną. Bet kiti, mano visai kitaip, nes programus dirbo «Kovos» spaustuvė, tai dabar «Kovos» priešai ir rėkia: «Tai jusų «Kova»!... — nežinodami tikros priežasties, o antra nežino, jog vietinės spaustuvės atsisakė dirbti, nes esą per trumpas laikas.

Barbai šiuom tarpu eina neblogai, bet uždariai nevienoki; čion daugiausiai anglių kastynės. Bet geresnius darbus, daugumas perkasi nuo darbdavio.

Vėjo Pasigėres.

CHICAGO, ILL. 36 kuopa SLA. smarkiausiai darbuojasi, nes pradėjo medalius pirkti. Tai yra nupirko Damijonaičių¹ medalį už tai, kad gerai moka carauti Susivienijime ir didžiausią betvarkę padarė. 36 kuopos susirinkime tui buti kiekvienas atsargus. Jeigu tu nepusi į Damijonaičio, «daktaro» Zymonto ir labai išmintingo advokato Bradchulio duodą, tai tuojaus atima tau balsą. 12 d. Vasario 36 kuopos susirinkime pasipriešinusių traicei, arba geriaus sakant už medaliu nepirkimą (nes ką padarys su tuo medaliu, kaip 26 seimas Damijonaitį išmes iš Susivienijimo, su garsiu mūsų Bradchuliu, nes kol Susivienijimas neturėjo advokao, tai nereikėjo mokėti po \$80.00 kas savaiaę pačtui, bet kaip tik pasiėmė garsųjį advokatą, tai pačtas ir neduoda teisių antros klesos. Tai matyt gerai supranta Amerikos teises) — įvedė naują madą: kada mato, kad traicės šalininkų yra mažai, tai balsavimo vietoj taip daro: «Dabar, katrie sutinkat su šiuo įnešimu sakykite — «taip», o katrie nesutinkate — «no». Bet jeigu bus daugiau «no», tai vis viršų ima «taip». Ar ne graži politika mūsų garsių tautinkų. Ar dar reikia bjauresnės politikos, kokia tautininkai pradėjo vartoti susirinkimuose ir medalius pirkinėti net už \$10.00, kuriam geriau tiktų medalis iš bulvės, ar supuvęs kiaušinis už juodašimtišką politiką.

19 d. Vasario parengė 26 kuopa balių ir pakvietė garsų kelinį tyrinėtoją J. Laukį, kad referatą skaitytų apie Susivienijimą, (nors jis neptiguli pri Susivienijimo, bet čia vėl reikia suprasti traicės politiką, nes traicė nori, kad Laukis išgirtų dabartinę konstituciją ir centro valdybą). Pamatysim kokia bus jo misija 19 d. Vasario.

Žmogus.

BROOKLYN, N.Y. Čia yra apsigyvenę gana dyktas burelis lietuvių, bet apšvietimas abelnai imant stovi ant žemo laipsnio.

Nors darbai šiuom tarpu sumažėjo, a ypatingai Arbuckles cukraus dirbtuvė dirba po 3-4 dienas į savaitę, bet girtuokliavimas nėkiek nesiliauja, o gerai prisitraukę raugalo tankiai ir makaules apsisiskaldo.

Beje, čia gyvuoja LSS. 83 kuopa, nors ir silpna, tačiau darbuojasi pagal savo išgalę, bet ir tiems statomos įvairios kliutis. Pavyzdin, buvo išsimokinę ir jau rengė pastatyt ant

scenos veikalą «Paskutinė banga» kuriam tai rengimui daug triuso ir energijos buvo paaukavę, bet ant nelaimės nepavyko. Priežastis tame, kad nebuvo galima gauti atsakančios svetainės; parankiausia mums svetainė priklauso prie bažnyčios pokunigų globa, o tie neduoda, jeigu pelnas (kurio gal suvis nebutų atlikę apmokėjus išlaidas) nebus apverčiamas ant bažnyčios labo, arba tikrai pasakius, stačiai į jų kešenių. Tokiu būdu veikalą atidėjo ant tolesnio laiko, bet abėjotina ar pavyks, nes kaip gyrdėt nekurioms merginoms žada atsakyti, buk bus peršiltas oras ir tt. Bet kaip ištikro yra, tai turi but mūsų kun. Kuodis atkalbina, žadedamas apmokėti, kaip jau yra atkalbinęs vieną pirmiau.

Taipgi kuopa turi įkurus knygną, į kuri nuėjus tam paskirtais vakarais galima kiekvienam naudotis naudingomis knygelėmis ir laikraščiais, bet nelabai kas juom naudojasi, išskiriant kuopos draugus.

J. V.

SAJUNGOS REIKALAI.

LSS. Referendum «II» 1911m.

«Kovos» N4 tilpės 145 kp. įnešimas, prisidėti prie Socialist Party parentas per 33 kuopos priimtą nutarimą 5 d. vasario 1911 m., todėl įnešimas eina ant apsvartymo. Diskusijos organe ant to klausimo bus uždarytos sulgy *May 1, 1911m.*

Kuopos, darančios kokius nors pataisymus prie įnešimo, malonės siųsti Centro Sekretoriui.

New York, 23, II. 11. LSS. Centro Sekr. *Aug. Purvis.*
112 East 19th st., New York, N. Y.

Pradedant darbą.

Pradedamas man pavestąjį darbą — «Kovos» administratorium — turiu pasakyti keletą žodžių, kaip ir kokiu būdu manau veikti tame darbe.

Pirmausia, tariau nuoširdų ačiu Draugams Sajungiečiams už taip malonų prielankumą, nes aš savo kandidatūra viršijau dideliu nuošimčiu balsų skaičiaus kitus kandidatus-oponentus. Ačiu!

Atvažiavęs Philadelphiajį, — «Kovos» administracijon, — 28 d. gruodžio, 1910 m. radau bedirbančius sekančius draugus: Smelstorių — redaktorium, Bernotą, Jakštį, Kairį ir Bujanauską raičių statytojais (Bujanauskas tuojaus išvažiavo į Scrantoną), Stasiulevičių — administratoriaus pagalbininku. J. Grinius dirbo kitur, bet visus pinigus, įplaukas ir išlaidas jis atlikdavo — priėmė ir išmokėjo. Nuo Naujų Metų (1911) aš paėmiau į savo rankas visus ateinančius «Kovos» administracijai laiškus. Nuo J. Griniaus negavau nė vieno skatiko. Išpradžių didžiai rūpėjo: kaip čia pradėti darbą be jokio skatiko?... Bet tą nemaloniją mano mintį išblaškė Sajungiečiai. Atsiųstuose laiškuose radau tiek pingų, kad už sausio mėnesį užteko visos bilas užmokėti ir dar liko, taip sa kant, juodai dienai.

Sajungiečiai atgijo!

Tas Sajungiečių atgijimas džiugino mane. Pradėjo ateiti iš visų LSS. kuopų draugų užklausimai: kaip išrodo? Ar galėsime gyventi? Ar nesustos «Kova»? ir t. p. Daugeliui atsakiau laiškais, bet nevisiems spėjau viską paaiškinti; tat dabar sykiu visiems paaiškinsiu.

Radau neužbaigtus tris didelius darbus: «Moteris ir Socjaliz-

mas», «Trimitą» ir kontraktą padarymui Dr. Hartmanui knygetel «electro plates». Hartmano darbas, kaip pasakojo, reikėjo padaryti iki Naujų Metų, bet nepadaryta. Tat man užėmus adm. vietą, pradėjo laiškas po laišku laiškinėti, kad kuogreičiausiai siųsčiau jiems knygetę, kuri buvo vos tik pradėta. Ta knygetė dabar jau baigiama daryti.

«Moteris ir Socjalizmas», nors paimta prenumeratos daug išleidimui tos knygos, bet ikišiol nedaugiausiai jos padaryta. Tą darbą radau užmestą. Padaryta tik 175 elektro plates puslapiai, o viso, spėjama, kad bus į 300 pusl. Prenumeratos už tą knygą jau mažai kas tesiunčia, nes matomai nusibodo žmonėms belaukiant, tat ir noras dingo agituoti. Bet, nežiūrint į tai, kad prenumeratos ir mažai ateina, vienok kaip galima greičiau darbas vėl bus pradėtas ir varomas tolyn.

Knyga revoliucijos dainų su gaidomis «Trimitas», jau gatava; gavau šokių-tokių dokumentus apie ją, bet dar nevisus. Tat dabar renku galutinąs žinias ant kokių sąlygų ir kaip ji buvo duota daryti. Gavau taipgi pranešimą, būtent esanti padaryta stambi klaida gaidose, todėl reikalinga bus dar syki autoriui ją peržiūrėti, kad galima būtų tuojuo minėtą knygą pargabenti iš Tilžės ir išsiuntinėti prenumeratoriams. Ant kiek bus galima, aš iš savo pusės pasistengsiu tą darbą paskubinti.

Vidurinė administracijos tvarka, pusėtinai ikišiol buvo apleista. Daugelis Sajungiečių jau keli metai, skaito «Kovą» nė skatiko už ją nemokėdami. Daug visokių žmonių skolingi Sajungai, už literatūrą, pašalinius spaudos darbus ir apgarsinimus. Kad sutvarkyti tą viską, reikia nemažai darbo padėti. Tas darbas jau yra pradėtas. Drg. Stasiulevičius, jieškodamas užsiėmimo, kol kas apsiėmė mažomis išlygomis sutvarkyti minėtą dalyką. Ir die na po dienos bus išsiuntinėta visiems skolininkams bilas; kurie tuojaus neužsimokės, priverstas būsiu atiduoti specijališkiems kolektoriams, kurie su pagelba teisių, atims užvilkiną skolą.

Sajungos skolas jau pradėdu dalimis skolininkams atlyginti; apie 60 dol. jau išmokėjau. Ir jei pas Sajungiečius gyvuos ta energija ir tas gyvumas, koks dabar yra, manau, kad trumpoj ateityj galėsime apie finansinius reikalus kitaip kalbėti.

Tai tiek tuom sykiu apie vidurinius Sajungos administracijos reikalus Sekančiame «Kovos» numeryje parašysiu apie idėjini darbą — socjalizmo propagandą.

«Kovos» Adm. *A. Žymontas.*

Padėkavonė LSS. 7-tai kuopal.

Brangūs draugai:— Gavęs pranešimą per drg. J. Bindokaitį, kad jūs visuomet ir su draugiška meile esate pasiryžę mane laiku nelaimės gelbėti, kokiu tik būdu jūs galite, kad tik suteikt man tą laisvę, kurią «šunijs» nori iš manęs išplėsti... Nors nesmiu to užsiėmęs nuo jūsų, bet vienok dėlei atjautimo mano likimo, su didžiu paguodone tariau jums, 7-tos kp. draugai, nemirštamą ačiu!

Jūsų buvęs prot. sek. *J. V. Michelson.*

Pasveikinimas.

Sveikinu Jumis, malonus draugai ir draugės LSS, 6 LSS kp. iš Pittsburgh, Pa. narys Aleksandras Bacevičius kuris 1909 m. buvau labai suvargintas ligos ir daktarams patariant turėjau išvažiuoti į Lietuvą. su pagelba Lietuvių Laisvės Draugystės iš Pittsburgho, ir malonių draugų ir draugių aukų išvažiavau, nors tas mano išvažiavimas buvo labai liūdnas ir skaudus, nes turėjau palikti savo moterį su 3 kūdikieliais o gimtinėje radau taipgi neapsakomą skurdą ir bėdą. Vienok nors patekau į skurdą ir nelaimę, kur radau sergančius tėvelius ir jų likimu vienatiniai rupinančiąsi seserį, Li

uvos kaip ^{PROAI} KRas sustiprino mano sunaikintą sveikatą, o ru-
bestis apie ^{ovetiką} vargę ir be globos su 3-mis vaikučiais žmo-
nų privertė ^{AN} anę kreiptis į LSSA. nrius, kaip savo klesinius
draugus maldaujant jų pagalbos. Rašiau «Kovos» redakci-
on atsišaukimą į draugus sąjungiečius, bet atsakymo ne ga-
vau (Atsišaukimas tilpo «Kovoj».Red.) rašiau «K» administraci-
on laišką klausdamas ar mano atsišaukimas imamas aty-
lon, bet laiško su koku nors atsakymu negavau. Moteris
mano, beje, man rašė, kad draugai aukavę kiek mano kelio-
nės reikalui, tečiau jokių pinigų nėsu gavęs, todėl turėjau
pasirūpinti pasiekolinti ant kelio, kas ir pasisekė. Vasario
1 d. po pargingos 4 savaitių kelionės atvykau vėl į šią šalį,
kur radau savo moterį labai vargingame padėjime su dvejeta
vaikelių; jauniausias atiduotas į prieglaudos namus. Mano
pribuvimas jų buvį nepagerina, nes bedarbis tik apsunkinu
iems gyvenimą, kol negausiu darbo. Kaip greit jį gausiu
nežinau.

Neturėdamas nieko artimesnio už jus draugai sąjungie-
čiai, jums apsakau savo padėjimą, jums pasiskundžiu, mels-
tamas pagalbos, ypatingai meldžiu tų aukų, kurios buvo su-
aukautos per draugus, kuriems širdingai dėkavoju.

A. Bacevičė.

Aukos Fedorenkai.

Elizabeth, N.J. LSS. 147 kuopos aukavo šie draugai. J. Žalio-
nis 35 centus, J. Morkunas, P. Stukas, J. Jozonis, A. Gaškauckas,
J. Puciulis, W. Stulpinas, M. Spaichis J. Mickevičius, J. Baranau-
kas, A. Zailskis ir K. Parsiukas po 25 c.; P. Wilimavičius 10 c.
Viso labo — \$ 3.20c.

Iš LUKE, Md. Gruodžio 30 dieną p. m. aplaikyta \$10.00.
Aukavo šios ypatos: M. L. Balčiūnas, Ed. L. Balčiūnas, J. Bart-
kus po \$1.00; Jonas Birbilas 60 c., M. Gaikštis, M. Smith, J. Bla-
čeika, J. Smith po 50 c.; J. Glineris, J. Budris M. S. Birbilas,
K. Gaigalas, H. Visendoff, J. Z. Sabockis, K. Sabockis, T. Jonu-
sas, J. J. Janušonis, J. V. Karalevics, J. S. Birbilas, P. Židonis,
— po 25 c.; S. Birbilas, F. S. Krapickis, K. S. Aponovics, B. Da-
mulevičius, V. Butkus — po 20 c.; J. Zdanis, L. M. Balčiūnas po
15 c.; J. Katinauckas, Bernotas po 10 c.; Ona S. Birbilikė — 5 c.

Iš viso \$10.15c. Atėmus 15 centų persiuntimo lėšoms, \$10.00
pasiųsta «Kovos» administracijon.

M. L. Balčiūnas.

Pinigai gauta ir Sausio 7 d. išsiųsta sykiu su kitais Pol. Pras.
Gelbėjimo Lygos išdininkui.

Adm.

Popierosų rukojojams linksmybė.

«Turkey Red» popierosai, tai tie, kuriuos visi dabar vartoja.

Kurie myli gerus ir atsakančius popierosus, visi tapo kasdie-
niniiais vartotojais puikios rūšies «Turkey Red», nuo laiko, kaip
tik redaktorius rekomendavo šiuos popierosus keli mėnesiai atgal
šio laikraščio špaltose. Rukojojai atrado, jog ši rūšis suteikia
jiems tokią linksmybę ir užsiganėdinimą, koki negalima sulgyinti
su jokių kitų popierosų, parduodamų už dvigubą prekę.

«Turkey Red» popierosai, kuriuos išstatė pardavimui Ameri-
koniška Tabako kompanija, didžiausia išdirbėja aukštos rūšies po-
perosų visame pasaulyj — jie yra labai gražiai išdirbti ir tinkami
rūkymui, žinomi, kaip geriausio tabako, ir pasiūlomi už labai
prieinamą prekę, tik 10 centų už pakelį.

«Turkey Red» yra vien geriausio importuoto Turkiško tabako.
Paskutinis puikus apdirbimas, kuris jiems duoda jų turtingą, pil-
ną ir gerą skonį, padarė juos prieinamiausiais popierosais, ir var-
tojančių juos atsirado tūkstančiai.

Bandyk «Turkey Red» popierosus. Pažiūrėk kodėl redakto-
rius juos rekomenduoja ir kodėl jie užganėdina tūkstančius varto-
tojų. Gaukite linksmybę ir užsiganėdinimą rūkyje, kurio tamis-
ta seniau lauki. Išmok būti rūkytoju gerų popierosų, tampant
nuolatinu bendru «Turkey Red» rūkytojų linksmybės.

Philadelphiečių Atydai.

Pranešu visiems norintiems atsilankyti ant LSS. 1 mos kuopos
susirinkimų. Sekantis susirinkimas atsibus 5-tą d. Kovo m.
nedėlioje, 1815 E. Moyamensing ave., «Kovos» name. 2-roj val. po
pietų. Taipgi kuopos nariai nepamirškite pributi ant susirinkimo,
kaip tankiai pasitaiko.

Org. J. Juodžiukynas.

Pranešimas LSS. Rajonų Sekretoriams.

Gerbiami draugai! Malonėkite prisijusti naujai išrinktų Veik-
kiamojo Kom. narių vardus ir antrašus, nes senieji nariai atsisako
dirbti, o darbo daug yra (referendumų), daug ir reikalauja, kad
jie būtų kuogreičiausia nubalsuota. Todėl malonėsite kuogreičiau-
sia prisijusti.

LSS. V. Kom. Sek. L.S. Kupčinskas.
217 E. Centre st., Shenandoah, Pa.

«Prasikaltimai ir Prasikalteliai.»

Po tokiu atgalviu yra naujai išleista Sąjungos knygutė. Ši
knygutė tik dabar neseniai išėjo iš spaudos. Todėl, manome, kad
mylantieji skaityti knygas, užsrašys tuojaus ją — prekę tik 10 c.

Nors gyvenime mes daug girdime apie prasikaltimus-prasikal-
tėlius ir tas atsikartoja beveik kožną dieną visur, bet kad išaiš-
kinti tą plačiau kodėl taip yra, mažai kas gali. Šita knygutė ir
yra plačiai ir nuodugnai išaiškinanti prasikaltimų ir prasikaltėlių
prasmę. Parašyta ji žinomo visiems amerikiečiams veikėjo advo-
kato C.S. Darrow'o iš Chicagos, ačiu kuriam tapo išgelbėti kalna-
kasių vadai Meyer, Haywood ir Pettibone. Vertimas labai aiškus
ir suprantamas kiekvienam. Tad patariame Sąjungiečiams ir ger-
biamiems «Kovos» skaitytojams tuojaus išsirašyti minėtą knygelę:
«Kovos» adm. 1815 E. Moyamensing ave., Philadelphia, Pa.

Pirmutinis Ir Seniausias Lietuvių «DILGĖLĖS» Juokų ir Satyros Laikraštis

Su juokdaršiais, originaliais paveikslais, einas penktus metus (nuo 1906 m.) Per
ketverius metus «DILGĖLĖS» telp bujojo, kad dvigubai pasistorino ir pasilgino, o da-
bar, ant penktų metų amžiaus, daugiau kaip dvigubai pasitankino: buvo mėnesinė, da-
bar—DVISAVAITINĖ, t.y. leidžiamas kas dvi nedėli. Telp padidėjusiose ir tankiose
«DILGĖLĖS» telpa jau ne tik daugybė juokų, pajuokų ir paveiklų, bet ir viešųjų
naujųjų ir aprašymų iš politikos, gyvenimo, mokslo ir dailės. «DILGĖLĖS» užstoja
skriaudžiamuosius, bet dilgina visų palkiojimus. Kalba visiems suprantama, nes dil-
gant ir nepikta. Prenumerata: metams 1 doleris (visas šalis, pusel metų 60c. Užsi-
rašyk tuojaus. Rašyk šiuo «D.» leidėjų adrienu: :: :: :: :: :: :: :: :: ::

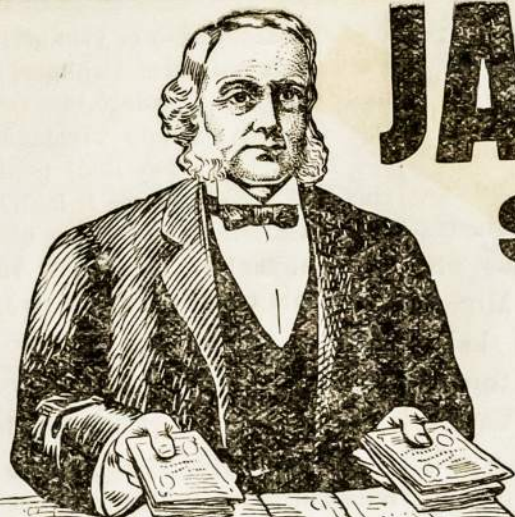
Baltrušaitis Bros. 2400 Fifth Avenue
PITTSBURG, : : PA

**5 1/2 in 23 AKMENAIS
"RAILROAD"
LAIKRODELIS.**

Ausuke užsakomas ir užstatomas, vyrams ar moterims. Aukso dengtas, gvarantuotas 20 metų. Lukštalai puošti uždaromi, gražiai engraviruoti. Absoliutiškai tikslingai laiko laiką, specialiai kalibruoti per tarnaujančius prie geležinkelio ir per nuolat keliančius.

Pasiųskite vyriską ar moterišką laikrodėlį gavę pareikalavimą ir antrąją per C.O.D., leidžiamame išsagežimuoti ir užmokėti tik \$5.75 ekspresu. Jei rasite netinkantį, sugrąžinkite. Atmink, kad tu gal už panašų laikrodėlį užmokėti \$35.00, jei jį tau siulytų pirkti iš kalbų pardavėjas. Prie laikrodėlio mes duodame 14 karato paauksuotą rėželį su brilioku dykai. **EXCELSIOR WATCH CO.** 909 Athenaeum Bldg., Chicago, Ill.

**JAUNI VYRAI
SENI VYRAI
VIDURAMŽINI VYRAI**

Vyrai kurie žada apsivesti— vyrai ligoti— vyrai kurie budamė neprotingi dasileida perviršumam— vyrai nusilpnei, nerviški, sunaikinti ir kurie sulaukie amžio, katram negale plynai nauduoti priimnoma gamtos.— **vysi tie vyrai tur pareikalauti viena iš tuo knygu.** Ta knyga pasakis kaip vyrai sunaikin sava sveikata, kaip jie igauia ligas ir kodiel jie netur apsivesti budame tame padeime. Ta knyga teip-gi pasakis suprantamoje kalboje kaip vyrai kurie tur **Užnuodijima kraujo, arba syfilis, Triperi, arba gonorrhoea, Nusilpnelma, Abelną** pragaišti špeku, Pragaišti gyvybes sky-stimo, Naktinius ni begimus, Rheumatizma, **Organiškas ligas, Pylva, Kepenų, Pustlės ir Inkštu ligas,** gali but galiutimai išgydyti sava nuomusė, privatnai ir slapta, su mažais kaštais.

Tukstančiai vyrų atgava sava tobulą sveikatą, spēkas ir stiprumą per pagelbą tuos knygos. Ji ira krautuve E-nios ir talpina šiam tykrus slaptibes, kurios vyras turi žinoti. Netrotikiet sava pinigų mokiedami už prastus, bevertės, vaistus iki kolaiik neperskaititisi šitą knyga Ji pasakis kodiel jus kentėti ir kaip gulet galiutimai išgydyti. Atmink, jog ta knyga yra duodama **VYSAI DYKAI.** Mes užmokam ir pašta. Išrašik aiškiele sava varda, pavarde ir adresą ant šio kupona ir išsiusk ji mums šendena.

**Kuponas dykai gautos knygos.
Siusk ji šendena.**

**DR. JOS. LISTER & CO.
L. 303, 22 FIFTH AVE., CHICAGO.**

Gadotiri: Aš esu užinteresuotas jūsu pasiulimui dykai siunsiot knygos ir norėčiau, jog jus išsiustumet man vieną iš tuo knygu.

Vardas ir pavardė.....
Adresas.....
Stejtas.....

**DR. RICHTER'S
"PAIN-
EXPELLER"**

Prie išsisukimo, Sudurdimo, Perimtu muskulu, Skausmu Romatizmo, Neuralgijos ir panašiu kankiu niekas taip greit nepamačina, kaip sutepimas su **Pain Expeleru.**

Banama v. 30c ap. Hekose uz 25 ir 50c.
F. Ad. Richter & Co.
215 PEARL ST.
NEW YORK

Tėmykit ant Ankero ženkle apsaugojimo.

**Carsinkities
„KOVOJE“**

**50,000
KNYGU
DYKAI DIEI VYRU.**

Pranešimas.

Šiuomi pranešame, kad jau sulaukėme ir 10 No. «Visuomenės» Prekė N. tik 25c. Kartu NN. 1, 2, (trečias jau išsibaigė) 4, 5, 6 7, 8-9 ir 10tik už \$1.45.

Podraug pranešu, jog *Visuomenės* pakolaik ne visi numerai išsiparduoda. Jeigu draugai taip mažai reikalau ir ant toliaus, tad būsiu priverstas pranešt «Visuomenės» išleistuvei, idant daugiau nesiuntinėtų, nes nenoriu, kad S-ga perdaug išiskolintų «V-s» leidėjams. Todėl draugai, jeigu norite tą vienatinį Lietuvoj išeinantį laikraštį, kuris rūpinasi mūsų visų reikalais, paremti, tad jūsų pareiga daugiau rūpintis jo platinimu.

Reikalaudami «Visuomenės» ir siųsdami pinigus, adresuokite sekančiai:

«KOVA»
1815 E. Moyamensing Ave., Philadelphia, Pa

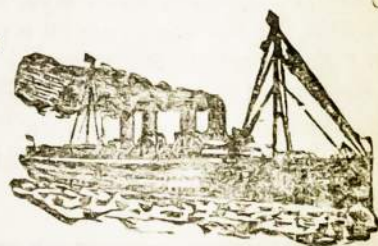
Revoliucijos Gimimo Momentas.

NAUJAS GRAŽUS PAVEIKSLAS Šis paveikslas perstato Revoliucijos gimimo momentą: sukyliamą liaudies prieš cariską valdžią. Paveikslas didumas 14X16 colių, prekė su prisilintimu 20c., daugiau imantiems ant karto, nuleidžiama 50 procentų. Ji parduodam todėl taip pigiai, kad norime praplatinti tarpe darbininkų kleos revoliucijoniškas mintis.

Norintieji turėt šį paveikslą kreipkitės į «Kovos» Administraciją.

M. Rosenbaum,

**SENIAUSIA
Lietuviška Banka
Philadelphijoje, Pa.**

Parduoda laivakortes ant gerlausių linijų laivų. Išmaino pinigus ir išsiunčia po gvarancija į visas šalis svieto. Atlieka tą greitai, atvangiai ir pigiai.

Agentūra geležinkelių tikiety.

Parduodame geležinkelių tikiety į visus miestus Jungtinių Valstijų.

605 So. 3-rd st. Philadelphia, Pa.

Kiekvienam Sąjungos draugui reikalingi.

Gražus prie laikrodėlio socialistiškas rėželis su globu, broliškai sveikinanti dvi rankos arba su švyturiu ir socialistišku parašu. Preke už vieną 25c.

Socialistiški ženkleliai visokių gatunkų: paprasti—preke 5c, paauksuoti—25c daugiau imantiems nuleidžiamas nuosimtis. Reikalaudami siuskit pinigus krosos ženkleliais arba Money Orderiu. «Kovos» Administracija.